

Warszawa, dnia 4 czerwca 2025 r.

Poz. 541

**UCHWAŁA NR 72
RADY MINISTRÓW**

z dnia 27 maja 2025 r.

w sprawie zatwierdzenia Programu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej na lata 2025–2026

Na podstawie art. 156 ust. 5 w związku z art. 199 ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej (Dz. U. poz. 1907) Rada Ministrów uchwala, co następuje:

§ 1. Zatwierdza się Program Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej na lata 2025–2026, który stanowi załącznik do uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: *D. Tusk*

Załącznik do uchwały nr 72 Rady Ministrów
z dnia 27 maja 2025 r. (M.P. poz. 541)

**Ochrona ludności
i obrona cywilna**

**PROGRAM OCHRONY
LUDNOŚCI I OBRONY
CYWILNEJ NA LATA
2025–2026**

UZGODNIONO:

Minister Spraw Wewnętrznych
i Administracji

Minister Obrony Narodowej

Przewodniczący
Komitetu do spraw Pożytku Publicznego

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE.....	5
2. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU OLIOC.....	7
3. OGÓLNA ANALIZA AKTUALNEGO STANU OLIOC.....	8
4. ZAŁOŻENIA I CEL PROGRAMU OLIOC.....	12
4.1 ZAŁOŻENIA I KIERUNKI DZIAŁANIA WYNIKAJĄCE Z PROGRAMU OL I OC.....	12
4.2 KLUCZOWE OBSZARY DZIAŁANIA W RAMACH PROGRAMU OLIOC.....	21
5. ŚRODKI PRZEZNACZONE NA FINANSOWANIE ZADAŃ OCHRONY LUDNOŚCI I OBRONY CYWILNEJ, W LATACH 2025–2026.....	35
6. FORMA, ZAKRES ORAZ SPOSÓB FINANSOWANIA ZADAŃ OCHRONY LUDNOŚCI I OBRONY CYWILNEJ ZE WSKAZANIEM REALIZUJĄCYCH TE ZADANIA ORGANÓW I PODMIOTÓW OCHRONY LUDNOŚCI, OKREŚLENIE HARMONOGRAMU ORAZ WSKAZANIEM ZADAŃ PRIORYTETOWYCH.....	38
7. INFORMACJA O KONTYNUACJI REALIZACJI ZADAŃ PO 2026 ROKU.....	43

Słownik skrótów i pojęć:

Ustawa – ustawa z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej (Dz. U. poz. 1907)

Program OLiOC – Program Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej

Organy OLiOC – organy administracji publicznej wykonujące zadania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa ludności przez ochronę życia i zdrowia ludzi, mienia, w tym zwierząt, infrastruktury niezbędnej do zaspokojenia potrzeb bytowych, dóbr kultury i środowiska w sytuacji zagrożenia

Podmioty OLiOC – podmioty wykonujące zadania z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, o których mowa w ustawie

Budowla ochronna – obiekt budowlany albo jego część uznana za budowlę ochronną na podstawie:

- a) wyznaczenia przez właściwy organ ochrony ludności,
- b) porozumienia właściwego organu ochrony ludności z właścicielem lub zarządcą budynku albo
- c) decyzji właściwego organu ochrony ludności, na zasadach określonych w art. 86–88 ustawy

OC – obrona cywilna

PSP – Państwowa Straż Pożarna

JST – jednostki samorządu terytorialnego

RZOL – Rządowy Zespół Ochrony Ludności

KSRG – Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy

PRM – Państwowe Ratownictwo Medyczne

SPR – System Powiadamiania Ratunkowego

OIOM – Oddział Intensywnej Opieki Medycznej

RARS – Rządowa Agencja Rezerw Strategicznych

RPRS – Rządowy Program Rezerw Strategicznych

HNS – wsparcie państwa-gospodarza (*Host Nation Support*)

SOC – resortowe centrum bezpieczeństwa systemów i usług IT pełniące funkcję Centrum Bezpieczeństwa Sieci

NOC – resortowe centrum zarządzania siecią i usługami IT pełniące funkcję Centrum Zarządzania Siecią

NGOs – organizacje pozarządowe określone w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2024 r. poz. 1491, z późn. zm.), które zostały wskazane w art. 17 ustawy lub z którymi organ OLiOC zawarł porozumienie o realizacji zadań z zakresu OLiOC

KdsPP – Komitet ds. Pożytku Publicznego – rozumie się przez to organ, o którym mowa w art. 1a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

NIW-CRSO – rozumie się przez to Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, o którym mowa w art. 1 ustawy z dnia 15 września 2017 r. o Narodowym Instytucie Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1618, z późn. zm.)

Działanie pomocowe – rozumie się przez to każdą czynność niebędącą działaniem ratowniczym wykonywaną w ramach pomocy doraźnej lub pomocy humanitarnej w rozumieniu ustawy

Działanie ratownicze – rozumie się przez to każdą czynność podjętą w celu niezwłocznej likwidacji nagłych zagrożeń dla życia, zdrowia, dóbr kultury, środowiska i mienia występujących z powodu powstania pożaru, wystąpienia klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia

Działalność pożytku publicznego – działalność, o której mowa w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, prowadzona w zakresie objętym niniejszym Programem

CBRN – broń chemiczna, biologiczna, radiacyjna i nuklearna

1. Wprowadzenie

Zapewnienie bezpieczeństwa państwa i obywateli¹⁾ stanowi jeden z najważniejszych celów strategicznych państwa określonych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. poz. 483, z późn. zm.). Zapewnienie ochrony ludności i odbudowa systemu obrony cywilnej kraju, wraz z niezbędnymi zasobami, pozostaje jednym z pierwszoplanowych wyzwań tej strategii mającej na celu wzmacnianie odporności państwa i budowania odporności społeczeństwa na wszelkiego rodzaju zagrożenia. Wejście w życie ustawy wzmacnia system obronny kraju i stanowi dopełnienie ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. z 2024 r. poz. 248, z późn. zm.), jak również umożliwia udzielanie wsparcia przez organizacje pozarządowe w ramach systemu ochrony ludności i obrony cywilnej. Ustawa wykorzystuje potencjał istniejących struktur i systemów cywilnych ukierunkowanych na zapewnienie ochrony życia i zdrowia ludności w czasie wystąpienia zagrożeń, w tym sytuacji kryzysowych oraz podczas wprowadzenia stanów nadzwyczajnych i w czasie wojny. Ustawa określa w szczególności:

- 1) zadania ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 2) organy i podmioty realizujące zadania ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 3) zasady planowania ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 4) zasady funkcjonowania systemów wykrywania zagrożeń oraz powiadamiania, ostrzegania i alarmowania o zagrożeniach;
- 5) zasady użytkowania i ewidencjonowania oraz warunki techniczne obiektów zbiorowej ochrony;
- 6) zasady funkcjonowania i organizację obrony cywilnej oraz sposób powoływania personelu do obrony cywilnej;
- 7) finansowanie ochrony ludności i obrony cywilnej.

W myśl art. 2 ust. 1 ustawy ochrona ludności to system składający się z organów administracji publicznej wykonujących zadania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa ludności przez ochronę życia i zdrowia ludzi, mienia, w tym zwierząt, infrastruktury niezbędnej do zaspokojenia potrzeb bytowych, dóbr kultury i środowiska w sytuacji zagrożenia, zwanych dalej „organami ochrony ludności”, podmiotów wykonujących te zadania, zwanych dalej „podmiotami ochrony ludności”, oraz zasobów ochrony ludności.

Z kolei zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy obrona cywilna to realizacja zadań określonych w art. 61 lit. a Protokołu dodatkowego do Konwencji genewskich z 12 sierpnia 1949 r. dotyczącego

---

¹⁾ Art. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. poz. 483, z późn. zm.) „Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju”.

ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych (Protokół I), sporządzonego w Genewie dnia 8 czerwca 1977 r. (Dz. U. z 1992 r. poz. 175, z późn. zm.), mająca na celu ochronę ludności cywilnej przed zagrożeniami wynikającymi z działań zbrojnych i ich następstw.

Zgodnie z art. 5 ustawy zadania z obszaru ochrony ludności i obrony cywilnej są wykonywane przez organy oraz podmioty ochrony ludności i obrony cywilnej, w zależności od rodzaju i skali zagrożeń i ich właściwości, na zasadach przewidzianych w ustawie oraz innych przepisach prawa, w szczególności w:

- 1) ustawie z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 122, z późn. zm.);
- 2) ustawie z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz. U. z 2025 r. poz. 112);
- 3) ustawie z dnia 21 czerwca 2002 r. o stanie wyjątkowym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1928);
- 4) ustawie z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2025 r. poz. 504);
- 5) ustawie z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny .

Dopełnienie wymienionych przepisów stanowią ustawy kompetencyjne dla organów administracji publicznej, jak również dla służb i podmiotów (instytucji i organizacji pozarządowych) realizujących działania ratownicze i pomocowe oraz przedsiębiorstw i organizacji pozarządowych, które realizują misję publiczną na rzecz szeroko rozumianej ochrony ludności, w tym przepisy ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465, z późn. zm.), ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107, z późn. zm.), ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 581) oraz ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Współpraca między organami administracji publicznej a organizacjami pozarządowymi w zakresie OLiOC uregulowana została również w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie przez określenie w katalogu zadań publicznych zadań, które mogą być realizowane przez organizacje pozarządowe, m.in. zostały wskazane zadania z zakresu: ratownictwa oraz pomocy ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen. Współpracę z organami administracji publicznej prowadzącymi działalność w sferze zadań publicznych, jej formy oraz zasady i sposób ich zlecania organizacjom pozarządowym reguluje art. 5 ww. ustawy.

Regulacje europejskie dotyczące ochrony ludności i bezpieczeństwa powszechnego funkcjonują zarówno na poziomie traktatów międzynarodowych, jak i decyzji Parlamentu

Europejskiego i Rady oraz decyzji wykonawczych Komisji Europejskiej. W szczególności dotyczy to art. 6 oraz art. 196 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, gdzie ochronę ludności wymieniono jako jedną z dziedzin, w stosunku do których Unia Europejska ma kompetencje do wspierania, koordynowania oraz uzupełniania działań podejmowanych przez państwa członkowskie. Uszczegółowienie tego przepisu zawiera art. 196, w którym Unia Europejska zachęca państwa członkowskie do wzajemnej współpracy zmierzającej do zwiększenia skuteczności zapobiegania katastrofom naturalnym i klęskom żywiołowym. W kolejnych częściach przepisu doprecyzowano, że celem działań podejmowanych przez Unię Europejską jest wspieranie i uzupełnianie krajowych, regionalnych oraz lokalnych działań państw członkowskich związanych z zapobieganiem i reagowaniem na klęski żywiołowe lub katastrofy spowodowane przez człowieka. Cele Unii Europejskiej obejmują również wspieranie państw członkowskich w zakresie współpracy operacyjnej krajowych służb ochrony ludności oraz szkolenia i przygotowywania ich personelu. Unia Europejska pozostawia państwom członkowskim pierwszeństwo w działaniach mających na celu ochronę ludności, środowiska naturalnego i mienia, w tym dziedzictwa kulturowego. W związku z aktualną sytuacją geopolityczną Unia Europejska intensyfikuje wysiłki na rzecz wzmocnienia ochrony cywilnej, czego przejawem jest Raport *Bezpieczniejsi Razem: Wzmacnianie Europejskiej Gotowości Cywilnej i Wojskowej*, prace nad *Unijną Strategią Gotowości (Preparedness Union Strategy)* oraz planowane konkluzje Rady UE.

Należy również zaznaczyć, że w przypadku gdy zasoby ochrony ludności przewidziane do reagowania i realizacji zadań na terenie kraju są niewystarczające, mogą być one realizowane także przy pomocy zasobów zadysponowanych w ramach Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności, o którym mowa w decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1313/2013/EU z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 924, z późn. zm.), lub na podstawie umów międzynarodowych.

2. Podstawy prawne Programu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej

Podstawę prawną do opracowania Programu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej, zwanego dalej „Programem OLiOC”, stanowi art. 156 ustawy. Zgodnie z przywołanym art. 156 ust. 1 na ministra właściwego do spraw wewnętrznych został nałożony obowiązek opracowania Programu OLiOC. Program OLiOC ma określić sposób finansowania realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej ze środków, o których mowa w art. 155 ust. 2 ustawy.

Jednocześnie szczegółową zawartość Programu OLiOC określa – wydane na podstawie art. 156 ust. 6 ustawy, rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 stycznia 2025 r. w sprawie

szczegółowej zawartości Programu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej (Dz. U. poz. 136).

Zgodnie z przywołanym rozporządzeniem Program OLiOC ma zawierać:

- 1) informację o okresie realizacji Programu;
- 2) określenie planowanej wysokości corocznych środków przeznaczonych na finansowanie zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, z podziałem na poszczególne lata realizacji Programu OLiOC;
- 3) wskazanie zadań ochrony ludności i obrony cywilnej, z uwzględnieniem:
  - formy i zakresu realizacji poszczególnych zadań ochrony ludności i obrony cywilnej,
  - formy i wysokości planowanych środków na realizację poszczególnych zadań ochrony ludności i obrony cywilnej, przy czym w przypadku zadań realizowanych w okresie dłuższym niż rok – z wyszczególnieniem podziału wysokości planowanych środków na kolejne lata realizacji zadania,
  - podmiotów przekazujących środki na realizację poszczególnych zadań ochrony ludności i obrony cywilnej,
  - organów i podmiotów ochrony ludności realizujących poszczególne zadania ochrony ludności i obrony cywilnej,
  - planowanego harmonogramu realizacji poszczególnych zadań ochrony ludności i obrony cywilnej, ze wskazaniem zadań priorytetowych, oraz
  - w razie wystąpienia takiej konieczności, tj. jeżeli realizacja wykracza poza okres realizacji danego Programu OLiOC, informację o planowanej kontynuacji realizacji określonego zadania z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej.

Jednocześnie, zgodnie z art. 156 ust. 4 pkt 1 ustawy, minister właściwy do spraw wewnętrznych uzgadnia Program OLiOC z Ministrem Obrony Narodowej i Przewodniczącym Komitetu ds. Pożytku Publicznego. Ponadto podlega on opiniowaniu przez RZOL i Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego. Ustawa również określa, że Rada Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych, zatwierdza Program OLiOC i jego aktualizacje w drodze uchwały.

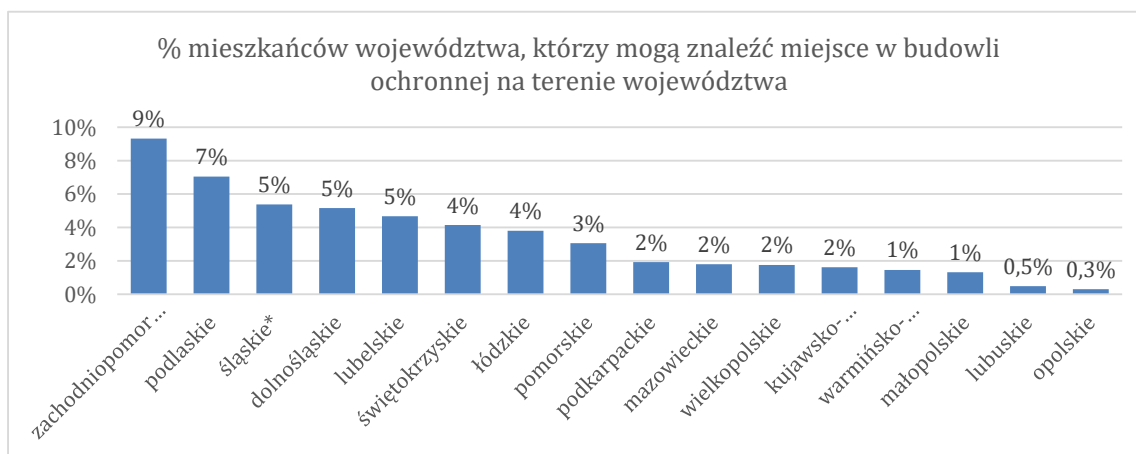
Zgodnie z art. 7 ustawy Program OLiOC jest podstawą finansowania realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej.

3. Ogólna analiza aktualnego stanu OLiOC

Do czasu wejścia w życie ustawy w krajowym porządku prawnym nie funkcjonował jednolity system bezpieczeństwa zawierający precyzyjną strukturę formalno-prawną oraz zespół przedsięwzięć organów administracji publicznej, służb, instytucji, organizacji pozarządowych, a także samych obywateli, zmierzający do ochrony życia, zdrowia, mienia

oraz środowiska egzystencji człowieka. Sposób organizacji, a także zasady przygotowania i realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej wynikały z rozproszonych przepisów prawa. Na gruncie tych przepisów działały właściwe organy administracji publicznej, tj. zarówno organy administracji rządowej i samorządowej, jak i systemy ratownicze np. KSRG, PRM, SPR. W systemach tych działają również organizacje pozarządowe prowadzące działalność w obszarach ratownictwa oraz pomocy ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen, w tym stowarzyszenia o charakterze ratowniczym i humanitarnym (m.in. Ochotnicze Straże Pożarne, Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, Polski Czerwony Krzyż).

Od wielu lat nie było w Polsce jasno określonego systemu sprecyzowanych zadań, struktur oraz działań wynikających ze strategii organizacji ochrony ludności i obrony cywilnej. Za czynnik decydujący należy uznać ogólny brak koncepcji funkcjonowania całego systemu ochrony i obrony cywilnej, w szczególności w wymiarze prawnym oraz efektywnego mechanizmu jego finansowania. Znalazło to odzwierciedlenie m.in. w wieloletnich zaniedbaniach w zakresie konserwacji i budowy schronów i ukryć, a także braku wdrożenia odpowiednich standardów budowlanych dla nowopowstających wielorodzinnych budynków mieszkalnych i obiektów publicznych. Brak inwestycji w budowlę ochronne w konsekwencji doprowadził do ograniczenia możliwości w zakresie zapewniania obywatelom miejsc schronienia na wypadek wystąpienia zagrożeń o masowym charakterze. Według opublikowanego w marcu 2024 r. Raportu NIK, ujętego na rysunku 1, w Polsce na miejsce w schronach i ukryciach może liczyć niecałe 4 % mieszkańców (od 0,3 % do 9 % mieszkańców w poszczególnych województwach)²⁾.

Rys. 1. Procentowe zestawienie miejsc w budowlach ochronnych w stosunku do liczby mieszkańców danego województwa w 2021 r.

²⁾ Raport NIK LKI.430.2.2023 pn. „Zapewnienie obywatelom miejsc schronienia w budowlach ochronnych na wypadek wystąpienia zagrożenia”, Warszawa 2024.

Zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy pojemność obiektów zbiorowej ochrony ma być planowana w taki sposób, aby zapewnić schronienie:

- w budowlach ochronnych dla co najmniej 25 %, a we wszystkich obiektach zbiorowej ochrony dla co najmniej 50 %, przewidywanej liczby ludności przebywającej w sytuacji zagrożenia na obszarze planowania w granicach administracyjnych miast,
- w budowlach ochronnych dla co najmniej 15 %, a we wszystkich obiektach zbiorowej ochrony dla co najmniej 25 %, przewidywanej liczby ludności przebywającej na obszarze w sytuacji zagrożenia na obszarze planowania poza granicami administracyjnymi miast.

Wśród zdiagnozowanych problemów wskazano na brak:

- 1) funkcjonowania systemu bezpiecznej łączności państwowej;
- 2) zastosowania nowoczesnych technologii integrujących technicznie i funkcjonalnie systemy ostrzegania i alarmowania ludności;
- 3) kluczowych zasobów magazynowych zgromadzonych na potrzeby ochrony ludności podczas wystąpienia długotrwałych sytuacji kryzysowych, w tym na czas ewentualnego konfliktu zbrojnego;
- 4) wydzielenia rezerw dla ludności w Rządowym Programie Rezerw Strategicznych;
- 5) spójnego mechanizmu aktualizacji informacji o dostępnych zasobach sił i środków ochrony ludności pozwalającego na właściwą ich dyslokację, w powiązaniu z mechanizmami nadzoru nad ich uzupełnianiem, dostępnością – podmioty wykonujące zadania z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej w rzeczywistości nie wiedzą jakimi zasobami wzajemnie dysponują;
- 6) systemowego przygotowania ludności w zakresie propozycji dotyczących posiadania własnych zapasów w niezbędne produkty, a także do zdobywania kompetencji w zakresie kształtowania świadomości zagrożeń i zapobiegania zagrożeniom oraz pożądanych postaw na wypadek wystąpienia zagrożeń i sytuacji kryzysowych;
- 7) przygotowania warunków dla ewakuacji ludności, w tym z uwzględnieniem miejsc doraźnego schronienia oraz budowli ochronnych na ich przyjęcie;
- 8) przygotowania organizacyjnego i rzeczowego do reagowania na zagrożenia z uwzględnieniem niedoboru zasobów w początkowej i kolejnych fazach działań;
- 9) zapewnienia minimalnych warunków przetrwania ludności w czasie pokoju i wojny poprzez zachowanie ciągłości dostaw żywności, wody, energii, paliwa oraz zapewnienia opieki medycznej i psychologicznej;
- 10) zapewnienia tworzenia rezerw materiałowych i finansowych wraz z organizacją sieci dostaw i przygotowanego personelu do ich realizacji w sytuacjach kryzysowych;
- 11) planowania i przygotowania przekształcenia podmiotów ochrony ludności w obronę cywilną;

- 12) wykorzystania potencjału organizacji pozarządowych z uwzględnieniem ich gotowości i dostępności personelu;
- 13) przygotowania obywateli do udzielania pierwszej pomocy i innych działań pomocowych w sytuacjach wystąpienia zagrożeń, w tym o charakterze militarnym, w ramach obrony powszechnej kraju i społeczeństwa;
- 14) sprawnego i niezawodnego funkcjonowania systemu wykrywania zagrożeń oraz alarmowania, ostrzegania i informowania ludności o zagrożeniach, zarówno w czasie pokoju, w tym w czasie sytuacji kryzysowych, jak i w czasie wojny;
- 15) dysponowania infrastrukturą i rozwiązaniami technicznymi w zakresie stosowanych bezpiecznych systemów teleinformatycznych służących zapewnieniu ciągłości funkcjonowania administracji publicznej oraz ochrony ludności w czasie pokoju i w czasie wojny;
- 16) odwołania się do rozwiązań prawnych stanowiących wyznacznik standardów technicznych dla budowli ochronnych dla ludności, które spełniałyby normy bezpieczeństwa w sytuacji wystąpienia katastrof oraz innych sytuacji kryzysowych, a także w czasie wojny;
- 17) zabezpieczenia finansowania w zakresie utrzymania, remontowania i konserwacji obiektów zbiorowej ochrony, jak również kryteriów do ich projektowania, rozmieszczania i budowania nowych;
- 18) zabezpieczenia finansowania w zakresie budowania potencjału i doposażenia organizacji pozarządowych działających w obszarze OLiOC, w szczególności w odniesieniu do pomocy humanitarnej, ratownictwa i edukacji.

Wskazać należy również na stosunkowo niską wiedzę społeczeństwa na temat potencjalnych zagrożeń oraz sposobów reagowania w sytuacjach kryzysowych. Z badań przeprowadzonych przez IBRiS w I kwartale 2024 r. wynika, że jedynie ok. 50 % ankietowanych uważa, że jest w stanie przygotować się na przetrwanie kilku dni bez dostaw energii elektrycznej, wody czy żywności³⁾. Brak wiedzy na temat sposobów rozpoznawania i reagowania na sytuacje kryzysowe, w tym nieznaną symbolikę sygnałów alarmowych i ostrzegawczych, a także procedur ich nadawania, sprawia, że społeczeństwo jest mniej przygotowane do radzenia sobie z nieoczekiwanymi wyzwaniami. W efekcie rośnie ryzyko zbiorowej paniki, podatności na dezinformację i możliwe nieefektywne wykorzystanie dostępnych zasobów w sytuacji kryzysowej lub konfliktu zbrojnego. Szczególną uwagę należy poświęcić osobom niepełnosprawnym oraz żyjącym w ubóstwie, poprzez zapewnienie narzędzi komunikacji

---

³⁾ Fundacja Instytut Badań Rynkowych i Społecznych (IBRIS) dla InfoSecurity24.pl.
<https://infosecurity24.pl/bezpieczenstwo-wewnetrzne/polacy-chca-powrotu-obrony-cywilnej-wyniki-badania-infosecurity24pl> [dostęp: 24.10.2024 r.]

i możliwości dotarcia z informacją o zagrożeniach oraz sprzętem potrzebnym do ewakuacji i ratowania osób ze szczególnymi potrzebami.

4. Założenia i cel Programu OLiOC

Nadrzędnym i strategicznym celem Programu OLiOC jest zbudowanie systemu ochrony ludności i obrony cywilnej działającego podczas wystąpienia każdego rodzaju zagrożenia, bez względu na stan funkcjonowania państwa. Budowanie efektywnego systemu ochrony ludności i obrony cywilnej będzie możliwe poprzez opracowanie, wdrożenie i aktualizowanie strategii tworzenia zasobów w poszczególnych województwach. Działania te należy realizować z uwzględnieniem specyfiki każdego z województw oraz wniosków wynikających z procesów inwentaryzacji i analizy posiadanych zasobów, prowadzonych w odniesieniu do przyjętych scenariuszy zdarzeń, rodzaju realnych zagrożeń oraz założonego okresu ich przebiegu. Na każdym etapie realizacji tych działań organy administracji publicznej powinny współpracować ze społeczeństwem obywatelskim i dążyć do pełnego wykorzystania potencjału i zasobów służb, instytucji i organizacji pozarządowych w zapobieganiu zagrożeniom oraz przeciwdziałaniu ich skutkom.

4.1 Założenia i kierunki działania wynikające z Programu OLiOC

Wdrażanie w latach 2025–2026 pierwszego Programu OLiOC oraz planowanie następnych 4-letnich Programów OLiOC będzie efektywne w zakresie finansowania, jeśli ich realizacja skonsoliduje procesy planistyczne między organami i podmiotami OLiOC na poziomie samorządowym i rządowym. Każdy rodzaj finansowania zadań z założenia powinien prowadzić do wzmacniania zdolności wszystkich organów i podmiotów OLiOC do współpracy w procesach podnoszenia gotowości i odporności na realne zagrożenia, a także budowania odporności społecznej, szczególnie w czasie ich wystąpienia oraz w sytuacjach kryzysowych. Finansowanie zadań będzie wpływać również na podnoszenie jakości działań organów OLiOC związanych z redukcją ryzyka i przygotowania do reagowania w sytuacjach kryzysowych oraz doskonalenia mechanizmów wdrażania wniosków z analizy działań i ćwiczeń.

Realizacja zadań ochrony ludności i obrony cywilnej uwzględni także priorytety w zakresie wzmacniania odporności infrastruktury i zasobów, w tym na zagrożenia czasu wojny, poprzez zapewnienie utrzymania ciągłości ich funkcjonalności i ustalenie sposobów jej przywracania w przypadku uszkodzenia bądź zniszczenia, m.in. przez ich zastępowalność oraz zdolność do uruchamiania alternatywnych dostawców usług publicznych dla zagrożonej ludności. Jakość i zdolność do współpracy między organami i podmiotami OLiOC na rzecz ludności powinna być cyklicznie weryfikowana w drodze ćwiczeń uwzględniających ich kompetencje, obszar działania oraz zakres działania ujęty w planach, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia

26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym, a także w planach ratowniczych i planach ciągłości działania.

W latach 2025–2026 realizowane będą następujące kierunki działań:

1. Identyfikacja istniejących zasobów, w szczególności pod kątem analizy potrzeb niezbędnych zasobów do uzupełnienia w odniesieniu do rodzaju zagrożeń i aktualnego stanu istniejących sił i środków na potrzeby realizowania zadań ochrony ludności i obrony cywilnej.

W zależności od efektów inwentaryzacji powinny być przedstawione wnioski dla każdego organu OLiOC dotyczące zakresu i rodzaju uzupełnienia lub odbudowy zasobów ochrony ludności i obrony cywilnej, wraz ze wskazaniem oczekiwanego celu do osiągnięcia. Analiza powinna uwzględniać także mapowanie zasobów i potrzeb sektora samorządowego, rządowego i organizacji pozarządowych.

2. Rozwijanie zdolności organów i podmiotów ochrony ludności w zakresie zapobiegania i reagowania na zagrożenia, w tym w czasie wystąpienia sytuacji kryzysowych lub w czasie wojny.

Zintensyfikowane i wdrożone zostaną działania mające na celu wzmocnienie koordynacji, wzajemnej współpracy, komunikacji i przygotowania organów i podmiotów OLiOC na wszystkich szczeblach zarządzania w państwie na rzecz optymalizacji procesów przygotowania i wykorzystania w oparciu o różne scenariusze występowania długotrwałych zagrożeń lub sytuacji kryzysowych. Obejmie to również koordynację pracy organizacji pozarządowych działających w obszarze OLiOC oraz koordynację współpracy organów administracji publicznej z tymi organizacjami na każdym szczeblu zarządzania publicznego. Działania te mają na celu wzmocnianie odporności w zakresie: ciągłości funkcjonowania administracji, planowania alternatywnych i zapasowych źródeł energii, zapewnienia łańcucha dostaw żywności i wody, a także dostępności transportu dla masowej ewakuacji ludzi, w tym osób ze specjalnymi potrzebami, oraz zwierząt, organizacji czasowych miejsc zakwaterowania, jak również opieki medycznej, socjalnej i psychologicznej. W ramach nowelizacji ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym zaktualizowane zostaną także plany zarządzania kryzysowego w aspekcie zarządzania ryzykiem i reagowania kryzysowego. W administracji rządowej przeprowadzone zostaną wewnętrzne audyty (we własnym zakresie) dotyczące funkcjonalności infrastruktury i czasookresu dostępności zasobów, w odniesieniu do przyjętych scenariuszy sytuacji kryzysowych, z uwzględnieniem konfliktu zbrojnego. Wnioski z tego procesu posłużą do aktualizacji planów ciągłości działania i planów ratowniczych oraz przygotowania propozycji do wzmocnienia odporności instytucjonalnej w odniesieniu do

przyjętych scenariuszy wystąpienia sytuacji kryzysowych. Na podstawie analizy zagrożeń i analizy gotowości organów i podmiotów OLiOC w zakresie zabezpieczenia ludności w sytuacjach kryzysowych przygotowane zostaną wnioski dotyczące uzupełniania lub odbudowy zasobów ochrony ludności i obrony cywilnej na poziomie lokalnym, wojewódzkim i krajowym, w tym w poszczególnych organach i podmiotach OLiOC. Wnioski w tym zakresie posłużą do opracowania strategii rozwoju systemu OLiOC w poszczególnych województwach spójnej z założeniami kolejnego Programu OLiOC w latach 2027–2030.

Audyty wewnętrzne, analizy zagrożeń i analizy gotowości oraz wojewódzkie strategie rozwoju systemu OLiOC przeprowadzone zostaną z uwzględnieniem aktualnie posiadanych zasobów, w tym uwzględniających organizacje pozarządowe działające w obszarze właściwości poszczególnych organów administracji rządowej.

Organizacje pozarządowe będące podmiotami ochrony ludności na podstawie przepisów ustawy, organizacje pozarządowe uznane przez właściwy organ ochrony ludności za podmioty ochrony ludności oraz organizacje pozarządowe, z którymi właściwy organ ochrony ludności zawarł porozumienie o wykonywaniu zadań ochrony ludności lub obrony cywilnej będą mogły ubiegać się o środki na zakup podstawowego sprzętu potrzebnego do realizacji wyznaczonych celów.

3. Organizacja zintegrowanych działań i systemu wymiany informacji na potrzeby zapewnienia ciągłości funkcjonowania administracji państwowej, bezpieczeństwa narodowego i ochrony ludności.

Podjęte zostaną działania ukierunkowane na utworzenie Systemu Bezpiecznej Łączności Państwowej (SBŁP), zapewniającego interoperacyjność z systemami ostrzegania i alarmowania ludności, a ponadto zintegrowanie łączności resortu spraw wewnętrznych. SBŁP zapewni wymianę informacji pomiędzy organami odpowiedzialnymi za realizację zadań z zakresu zarządzania kryzysowego, bezpieczeństwa państwa, ochrony porządku publicznego, ratownictwa, ochrony ludności i obrony cywilnej. W ramach tego działania zapewnione zostaną wydajne, bezpieczne i dostępne usługi systemów telekomunikacyjnych, pozwalające na dostarczanie usług łączności także w przypadkach relokowania stanowisk kierowania i dowodzenia w kontekście ochrony ludności, zwiększenia bezpieczeństwa obywateli i skuteczności reagowania na sytuacje kryzysowe. Rozwijane będą rozwiązania kryptograficzne, w tym mechanizmy szyfrowania i bezpiecznej transmisji danych. Powstanie hybrydowa infrastruktura umożliwiająca przełączanie między sieciami naziemnymi a systemami satelitarnymi w przypadku zakłóceń. Zostanie opracowana możliwość komunikacji pomiędzy systemami a rozwiązaniami wojskowymi w czasie pokoju, kryzysu i konfliktu zbrojnego.

Nastąpi integracja sieci i systemów teleinformatycznych będących w dyspozycji MSWiA w ramach SBŁP. Utworzone zostaną: resortowe centrum utrzymania i zarządzania siecią i usługami IT (NOC) oraz resortowe centrum bezpieczeństwa systemów i usług IT (SOC), odpowiedzialne za monitorowanie, wykrywanie i reagowanie na zagrożenia bezpieczeństwa w czasie rzeczywistym. Organy ochrony ludności zostaną objęte podsystemem łączności niejawnej (chronionej kryptograficznie) w zakresie usług: głosu; tekstu, obrazu, wideo, telefonu komórkowego i przekazywania dokumentów.

Priorytetowe działania w ramach organizacji zintegrowanego systemu to:

- Ewaluacja, rozbudowa i integracja resortowych sieci i systemów teleinformatycznych obejmujących jawną i niejawną łączność stacjonarną, infrastrukturę wideokonferencyjną, bezpieczną łączność mobilną, w tym niejawną łączność komórkową, łączność trunkingową, łączność radiową oraz bezpieczną łączność satelitarną, służących do łączności w ramach SBŁP, kompatybilnych z systemami łączności wykorzystywanymi przez resort Obrony Narodowej,
- Rozbudowa infrastruktury telekomunikacyjnej w celu pokrycia obszaru kraju zasięgiem sygnału radiowego na potrzeby cyfrowej łączności radiowej w służbach podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz strukturach odpowiadających za utrzymanie bezpieczeństwa, działania ratownicze i zarządzanie kryzysowe, z możliwością rozszerzenia o rozwiązania hybrydowe, które pozwolą korzystać także z usług w standardach szerokopasmowych,
- Zbudowanie Centrum Zarządzania Siecią (NOC) oraz zapewnienie cyberbezpieczeństwa poprzez utworzenie Centrum Bezpieczeństwa Sieci (SOC), a także odpowiedników również na poziomie wojewódzkim,
- Budowa Infrastruktury Łączności Cyfrowej – zakłada wdrożenie jednolitego, szyfrowanego systemu łączności cyfrowej, który umożliwi bezpieczną i szybką wymianę informacji w czasie rzeczywistym pomiędzy różnymi służbami ratowniczymi oraz organami zarządzania kryzysowego. Infrastruktura ta zostanie zaprojektowana tak, aby sprostać najwyższym standardom bezpieczeństwa i niezawodności, co umożliwi efektywne działanie nawet w najbardziej ekstremalnych warunkach,
- Utrzymanie i Rozwój Systemu – po zakończeniu określonej fazy budowy, system wejdzie w fazę stałego utrzymania, która będzie obejmować regularne aktualizacje technologiczne, serwis oraz szkolenia dla użytkowników i administratorów systemu. Właściwe utrzymanie systemu jest kluczowym elementem zapewniającym jego użyteczność, długoterminową niezawodność i efektywność, co jest niezbędne do zachowania ciągłości funkcjonowania organów państwa, służb państwowych oraz Sił Zbrojnych RP zgodnie z art. 76 ustawy.

Podjęte zostaną działania służące wzmocnieniu, rozwojowi i modernizacji systemów wczesnego ostrzegania i alarmowania oraz przekształcenia ich we wspólny system wspomagający informowanie ludności w czasie rzeczywistym. W celu sprawnej ewakuacji i ochrony ludności w razie wystąpienia zagrożenia o masowym charakterze opracowane zostanie ostrzeżenie publiczne uwzględniające potrzeby osób starszych z różnymi niepełnosprawnościami (osób z ograniczeniami sensorycznymi lub niepełnosprawnością intelektualną) wysyłane w ramach technologii cyfrowych szybkiej transmisji o charakterze ostrzeżenia Cell Broadcast, wskazujące mieszkańcom konkretne miejsce schronienia na wypadek zagrożenia. Wdrożona zostanie, we wszystkich grupach wiekowych, edukacja na temat systemów powiadamiania, ostrzegania i alarmowania. Społeczeństwo będzie systematycznie edukowane w zakresie: rodzajów alarmów i komunikatów przekazywanych w środkach masowego przekazu; obowiązujących do nich sygnałów wizualnych, sygnałów akustycznych oraz zapowiedzi słownych, procedury odwoływania oraz zalecanym postępowaniu w razie ogłoszenia alarmu lub komunikatu, w tym wypracowania procedury powiadamiania osób ze szczególnymi potrzebami.

4. Budowa nowych obiektów oraz inwentaryzacja, sprawdzenie i modernizacja istniejących obiektów zbiorowej ochrony.

Środki finansowe na budownictwo ochronne zostały przewidziane na aktualnie istniejące budowle tego typu, których funkcje ochronne zostaną potwierdzone w procesie ich sprawdzenia w ramach art. 91 ustawy, jak również na inwestycje do nowo projektowanych obiektów zbiorowej ochrony.

Na zlecenie władz samorządowych albo wojewody, organy nadzoru budowlanego i PSP będą prowadzić proces sprawdzenia obiektów zbiorowej ochrony, w szczególności budowli ochronnych. W wyniku tych działań, właściciele i zarządcy obiektów otrzymają kluczową informację o koniecznej modernizacji lub remoncie obiektów, zgodnie z obowiązującymi wymaganiami i kryteriami technicznymi. Pozwoli im to oszacować koszty i zgłosić potrzeby za pośrednictwem samorządów do wojewody, a środki konieczne na ten cel uruchomić w ramach Programu OLiOC. Ponieważ z Raportu NIK (patrz str. 9) wynika, że w Polsce mamy miejsce w schronach i ukryciach jedynie dla niecałych 4 % ludności, budowle ochronne stanowią priorytet w procesie przeznaczenia środków finansowych kierowanych przez wojewodów do samorządów. W latach 2025–2026 przewiduje się przegląd i sprawdzenie obiektów, które potencjalnie spełniają warunki i mogą służyć za obiekty zbiorowej ochrony, a także szpitali mogących wypełniać potrzeby ochronne dla personelu medycznego i pacjentów, z możliwością ich rozbudowy w celu nieprzerwanego funkcjonowania bloków operacyjnych, OIOM-u i pionu diagnostycznego, a także przygotowania do organizacji zastępczych miejsc szpitalnych oraz tymczasowych miejsc udzielania pomocy medycznej, np. w budynkach

użyteczności publicznej, stadionach, miejscach kultu religijnego, środkach transportu publicznego. Budowa lub modernizacja obiektów użyteczności publicznej będzie uwzględniać uzyskanie autonomii energetycznej i zaopatrzenia w wodę oraz odprowadzenia ścieków. Dokona się także przeglądu zapasowych stanowisk kierowania dla władz samorządowych i rządowych, a także potencjalnych miejsc publicznych, które mogą pełnić funkcje ochronne dla ludności.

Ponadto zostanie przeprowadzona analiza obiektów możliwych do doraźnego przeznaczenia na zwłoki w wyniku katastrof i zdarzeń o charakterze masowym.

5. Zwiększenie zasobów ochrony ludności i obrony cywilnej oraz zapewnienie ciągłości dostaw na ich utrzymanie i funkcjonowanie w sytuacjach wystąpienia sytuacji kryzysowej oraz w czasie wojny.

Odbudowa zasobów ochrony ludności i obrony cywilnej będzie realizowana w różnych formach przedsięwzięć. Przewiduje się uzupełnienie magazynów z wyposażeniem i sprzętem na potrzeby ochrony ludności wobec zagrożeń ponadlokalnych, jak również na potrzeby wsparcia organów OLiOC i podmiotów OLiOC, w zapewnieniu zasobów niezbędnych do wykonywania zadań przez co najmniej 3 dni trwania zagrożenia. Wdrożone zostaną mechanizmy utrzymania i rozwoju gotowości organów i podmiotów OLiOC, w tym organizacji pozarządowych. Zostaną podpisane stosowne porozumienia między organami OLiOC a organizacjami pozarządowymi dotyczące zlecenia zadań z zakresu OLiOC. Porozumienia te będą dotyczyły w szczególności zadań z zakresu: organizacji szkoleń, ćwiczeń lub edukacji z zakresu OLiOC oraz prowadzenia i uzupełniania magazynów z wyposażeniem i sprzętem, a także zwiększania potencjału instytucjonalnego tych organizacji oraz wzmacniania posiadanych przez nie zasobów, takich jak sprzęt humanitarny, kwatermistrzowski, pojazdy, lokale do prowadzenia działalności. Zostanie uruchomiony proces tworzenia Ewidencji Obrony Cywilnej w celu zarządzania personelem OC oraz krajową rezerwą obrony cywilnej. Podmioty OLiOC realizujące działania ratownicze lub działania pomocowe zostaną wzmocnione dodatkowym wyposażeniem dla ratowników, sprzętem do organizowania i prowadzenia działań ratowniczych, w tym ewakuacji oraz pomocy humanitarnej, a także w zakresie zabezpieczenia logistycznego ich działań w czasie katastrof oraz innych sytuacji kryzysowych. Wzmocnienie podmiotów OLiOC dotyczy także bieżącego utrzymania gotowości oraz udziału w procesach zapewnienia ciągłości dostaw w sytuacjach wystąpienia sytuacji kryzysowych.

Planuje się podjęcie następujących działań na rzecz:

- Budowy sieci lądowisk przyszpitalnych, spełniających wymogi techniczne do przyjmowania m.in. wojskowych statków powietrznych, wykorzystywanych do ewakuacji medycznej personelu cywilnego oraz wojsk własnych i sojusznicznych, ale także śmigłowców będących w zasobach Policji, Straży Granicznej, LPR na potrzeby wsparcia tego rodzaju działań, w tym procesu zaopatrywania szpitali,
- Utworzenia i wdrożenia w szpitalach kompatybilnego oprogramowania do zarządzania informacją medyczną w celu skutecznego i efektywnego zarządzania przepływem rannych, chorych i porażonych, adekwatnie do wymaganego zakresu pomocy medycznej. Spójny system wymiany danych w czasie rzeczywistym, wykorzystywany przez szpitale i inne podmioty lecznicze, w sposób kluczowy usprawni organizację zabezpieczenia medycznego ludności, szczególnie w sytuacji wystąpienia zdarzenia z dużą liczbą poszkodowanych,
- Zwiększenia zdolności do masowej ewakuacji, poprzez pozyskiwanie przez samorzady taboru miejskiego posiadającego fabryczne rozwiązania techniczne, umożliwiające adaptację środków transportu do przewozu rannych i poszkodowanych w pozycji leżącej.

W celu osiągnięcia przedmiotowej zdolności należy rozważyć możliwość wprowadzenia stosownego wymogu w Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia na etapie sporządzania ogłoszenia o zamówieniu publicznym oraz mechanizmów promowania województw, miast, gmin, które pozyskują przewoźników świadczących usługi transportu publicznego z wykorzystaniem środków komunikacji z opcją adaptacji pojazdów do trybu wielonozowego. Ponadto ewentualne dofinansowanie zakupów taboru komunikacji publicznej, spełniającego ww. wymogi przez np. MON, MSWiA, MRiT, stałoby się katalizatorem całego procesu pozyskiwania przedmiotowej zdolności do ewakuacji rannych i poszkodowanych ze strefy zagrożenia:

- Dostosowania infrastruktury szpitali w sposób umożliwiający przyjęcie zwiększonej liczby pojazdów, w tym autobusów oraz ich przebywania na parkingach przez wydłużony okres (powyżej doby),
- Zwiększenia współpracy pomiędzy Komendantami Rejonów Zabezpieczenia Medycznego Wojsk, a wojewodami i organami samorządów, przez m.in. współuczestniczenie w ćwiczeniach i innych formach szkolenia oraz wydarzeniach dotyczących spraw ochrony ludności w sytuacjach kryzysowych, a także stałą wymianę danych i informacji w przedmiotowym obszarze działalności,
- Szkolenia personelu medycznego podmiotów leczniczych w zakresie postępowania ze skutkami urazów będących wynikiem działań zbrojnych, skutkiem użycia broni etc.,

- Promowania udziału i rozwoju Programu „Szpitale Przyjazne Wojsku”, powstałego z inicjatywy Ministerstwa Obrony Narodowej w celu zwiększenia bezpieczeństwa zdrowotnego i budowy odporności państwa na zagrożenia militarne i niemilitarne.

Przedmiotowy projekt polega na współpracy pomiędzy Ministerstwem Obrony Narodowej a podmiotami leczniczymi uczestniczącymi w Programie „Szpitale Przyjazne Wojsku”, opierającej się na obopólnych korzyściach, wspieraniu współpracy pomiędzy resortem obrony narodowej i podmiotami cywilnej ochrony zdrowia oraz ich organami założycielskimi. Podmioty lecznicze, które przystąpią do Programu, uzyskują patronat MON oraz ułatwienia związane z codziennym funkcjonowaniem, w tym również możliwość ubiegania się o wsparcie finansowe i szkoleniowe od instytucji państwowych.

Nawiązanie i utrzymywanie relacji współpracy pomiędzy MON a podmiotami leczniczymi ma przyczynić się znacząco do stabilnego rozwoju powszechnego systemu ochrony zdrowia, ze szczególnym uwzględnieniem lokalnego otoczenia i współpracy samorządowej, jak również wzmacniania podmiotów leczniczych na potrzeby obronne państwa⁴⁾.

Współpraca w ramach Programu „Szpitale Przyjazne Wojsku” będzie dotyczyła także promocji zdrowia i współudziału w projektowanych badaniach profilaktycznych, edukacji personelu medycznego w aspekcie medycyny pola walki i medycyny katastrof (m.in. udział w szkoleniach realizowanych przez podmioty wojskowej służby zdrowia dla Szpitali Przyjaznych Wojsku) oraz programów infrastrukturalnych (m.in. budowa lądowisk).

Wspólne organizowanie programów edukacyjnych, kursów, konferencji będzie platformą do wymiany wiedzy i doświadczeń oraz integracji środowiska medycznego wojskowego i cywilnego, co przekłada się na wzmacnianie i rozwój zdolności do wielopoziomowego zabezpieczenia medycznego społeczeństwa.

6. Zwiększenie świadomości społecznej i współpracy na rzecz bezpieczeństwa przy szerokim zaangażowaniu organizacji pozarządowych.

Działania na rzecz bezpieczeństwa wymagają trwałego, nie ograniczającego się jedynie do ćwiczeń, współdziałania władzy publicznej z prywatnymi przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi. Ważnym obszarem jest też współdziałanie pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego na poziomie horyzontalnym i wertykalnym. Współpraca jest niezbędna na różnych etapach planowania realizacji zadań OLiOC.

Podjęte zostaną działania mające na celu budowanie odporności społecznej, w tym przede wszystkim szerokie upowszechnienie wiedzy na temat bezpieczeństwa. Współdział

---

⁴⁾ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 października 2023 r. w sprawie przygotowania i wykorzystania podmiotów leczniczych na potrzeby obronne państwa (Dz. U. poz. 2482, z późn. zm.).

w koordynowaniu realizacji tych zadań przez NGOs powierzony zostanie Przewodniczącemu Komitetu ds. Pożytku Publicznego. Kluczowa będzie edukacja dotycząca rozpoznawania potencjalnych zagrożeń, sposobów ich unikania oraz zasad postępowania w przypadku ich wystąpienia. W ramach tych działań szczególny nacisk zostanie położony na naukę umiejętności udzielania pierwszej pomocy, przetrwania i samoochrony, co przyczyni się do skuteczniejszej ochrony społeczeństwa. Proces ten będzie realizowany poprzez systematyczną edukację prowadzoną w szkołach, uczelniach, jednostkach samorządowych, przedsiębiorstwach oraz społecznościach lokalnych, gdzie takie działania będą prowadzone przez NGOs we współpracy z NIW-CRSO, po spełnieniu przez podmiot szkolący (np. NGOs) wymagań określonych w § 11 ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 lutego 2025 r. w sprawie programów szkoleń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej oraz wymagań dla podmiotów prowadzących szkolenia (Dz. U. poz. 162). Ponadto, w odrębnym trybie, przy współpracy z Ministerstwem Obrony Narodowej i Rządowym Centrum Bezpieczeństwa opracowana zostanie broszura informacyjna dla obywateli na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowych, wzorowana na istniejących już rozwiązaniach w innych krajach.

Dodatkowo organy OLiOC i podmioty OLiOC wraz z aktywnymi i deklarującymi gotowość do współpracy społecznościami lokalnymi będą organizować i uczestniczyć w ćwiczeniach i szkoleniach, doskonaląc swoje umiejętności współpracy i udzielania pomocy wzajemnej z uwzględnieniem osób potrzebujących szczególnej pomocy, np. osób starszych i niepełnosprawnych. Działania te będą realizowane poprzez kampanie i spoty informacyjne promujące pożądane zachowania i zasady postępowania.

W celu sprawnej ewakuacji i ochrony ludności w razie wystąpienia zagrożenia wymagającego niezwłocznych działań, opracowane zostanie narzędzie uwzględniające potrzeby osób starszych oraz z różnymi niepełnosprawnościami (osób z ograniczeniami sensorycznymi lub niepełnosprawnością intelektualną) do wskazywania mieszkańcom konkretnych zachowań, sposobu postępowania lub miejsc schronienia na wypadek danego zagrożenia. Wdrożona zostanie również, we wszystkich grupach wiekowych, edukacja na temat systemów powiadamiania, ostrzegania i alarmowania, a ponadto zintensyfikowane zostaną kampanie informacyjne w środkach masowego przekazu.

Organizacje pozarządowe realizujące zadania z zakresu OLiOC, w tym organizacje będące podmiotami ochrony ludności na podstawie przepisów ustawy, organizacje uznane przez właściwy organ ochrony ludności za podmioty ochrony ludności na podstawie art. 20 ustawy oraz organizacje, z którymi właściwy organ zawarł porozumienie o wykonywaniu zadań ochrony ludności na podstawie art. 19 ustawy, będą mogły wspierać te przedsięwzięcia

w organizacji ćwiczeń i szkoleń, jak również w organizacji zajęć pozaszkolnych oraz innych form edukacji, zgodnie z przepisami ustawy, w tym art. 52 ust. 2 i art. 57.

4.2 Kluczowe obszary działania w ramach Programu OLiOC

Zgodnie z art. 154 ust. 4 ustawy na finansowanie zadań zleconych z zakresu administracji rządowej z obszaru ochrony ludności i obrony cywilnej, jednostki samorządu terytorialnego (JST) otrzymują z budżetu państwa dotacje celowe w wysokości zapewniającej realizację tych zadań. JST w ramach ustawy są zobowiązane do realizowania następujących zadań zleconych:

- 1) tworzenie i utrzymywanie zasobów ochrony ludności przeznaczonych do realizacji zadań ochrony ludności (art. 33 ust. 5 ustawy);
- 2) tworzenie i utrzymywanie przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta), starostę oraz marszałka województwa zasobów ochrony ludności przeznaczonych do realizacji zadań ochrony ludności w odniesieniu do zagrożeń na obszarze odpowiednio gminy, powiatu i województwa;
- 3) utrzymanie elementów systemów wykrywania zagrożeń oraz powiadamiania, ostrzegania i alarmowania o zagrożeniach (art. 70 ust. 3 ustawy);
- 4) utrzymanie przez starostę elementów systemów wykrywania zagrożeń oraz powiadamiania, ostrzegania i alarmowania o zagrożeniach, będących własnością Skarbu Państwa;
- 5) dokonywanie bieżącego przeglądu w celu wytypowania obiektów budowlanych, które mogą zostać uznane za obiekty zbiorowej ochrony (art. 91 ust. 10 ustawy);
- 6) przegląd budowli przeznaczonych na potrzeby obiektów zbiorowej ochrony;
- 7) budowa i przebudowa budowli ochronnej, organizowanie miejsc doraźnego schronienia, remont i utrzymanie obiektów zbiorowej ochrony, dostosowywanie obiektów do wymagań i warunków technicznych (art. 106 ust. 5 ustawy);
- 8) finansowanie i dofinansowywanie infrastruktury związanej z budownictwem ochronnym;
- 9) wnioskowanie o nadanie przydziałów mobilizacyjnych obrony cywilnej (art. 135 ust. 9 ustawy); zadanie wójta (burmistrza, prezydenta miasta), starosty i marszałka województwa z zakresu wnioskowania o nadanie przydziałów mobilizacyjnych obrony cywilnej.

Ustawa wskazuje, że Wojewoda przekazuje dotacje celowe z budżetu państwa (art. 154 ust. 5 ustawy):

- jednostce samorządu terytorialnego na finansowanie albo dofinansowanie zadań własnych z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej (procentowy udział dotacji celowej w kosztach realizowanego zadania reguluje zawarta umowa. Wartość dotacji celowej może wynosić do 100 % kosztów zadania) – art. 154 ust. 6 ustawy,

- jednostce samorządu terytorialnego na finansowanie zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, z obszaru ochrony ludności i obrony cywilnej, w wysokości zapewniającej realizację tych zadań.

Zasady otrzymywania i rozliczania dotacji celowych określa ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1530, z późn. zm.).

Realizując wymienione wyżej działania, organy administracji publicznej współpracują z organizacjami pozarządowymi. Organy administracji publicznej mogą również wspierać budowanie potencjału instytucjonalnego organizacji pozarządowych będących podmiotami OLiOC na podstawie przepisów ustawy.

Organy administracji publicznej oraz niektóre podmioty ochrony ludności – obrony cywilnej realizują również przedsięwzięcia wynikające z obowiązków państwa-gospodarza (HNS) oraz pozamilitarnych przygotowań obronnych państwa.

Zadania wynikające z obowiązków państwa-gospodarza w świetle ustawy z dnia 23 września 1999 r. o zasadach pobytu wojsk obcych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zasadach ich przemieszczania się przez to terytorium oraz zasadach udzielania pomocy wojskom sojuszniczym i organizacjom międzynarodowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1770) występują na wszystkich poziomach administracji publicznej i należą do nich również przedsiębiorcy, na których nałożono obowiązek realizacji zadań obronnych. W Rzeczypospolitej Polskiej za koordynację HNS odpowiada Minister Obrony Narodowej. Za przygotowanie i realizację zadań wynikających z obowiązków państwa-gospodarza odpowiedzialni są m.in. ministrowie kierujący działem (działami) administracji rządowej, centralne organy administracji rządowej oraz wojewodowie. Minister Obrony Narodowej koordynuje działalność organów administracji publicznej związanej z realizacją zadań wynikających z obowiązków państwa-gospodarza, w szczególności w zakresie:

- 1) uwzględnienia problematyki HNS w procesie planowania i realizacji pozamilitarnych przygotowań obronnych państwa;
- 2) współdziałania z przedstawicielami resortu obrony narodowej w zakresie wymiany informacji zawartych w zbiorach danych gromadzonych na potrzeby narodowego systemu HNS;
- 3) udziału, w zakresie wynikającym z kompetencji, w opracowywaniu i negocjowaniu umów oraz porozumień HNS;
- 4) udzielania uzgodnionego wsparcia (udostępniania infrastruktury, dostaw środków materiałowych i usług, a także, po podpisaniu stosownych porozumień, utrzymywania w gotowości wytypowanych sił i środków na potrzeby sił sojuszniczych);

- 5) podejmowania ukierunkowanych działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa i niezbędnego poziomu ochrony wojsk;
- 6) wyznaczania w swoich urzędach Punktów Kontaktowych HNS (PK HNS) jako etatowe albo nieetatowe komórki pełniące funkcję koordynatora zadań HNS i odpowiadania za szkolenie ich obsad w zakresie HNS.

W ramach ww. zadań Program OLiOC zwiększy potencjał do zabezpieczenia przeciwpożarowego i prowadzenia skutecznych działań przez jednostki ochrony przeciwpożarowej na rzecz HNS oraz zabezpieczenia operacyjnego jednostek wojskowych, baz magazynowych i składów materiałowych, poligonów podległych MON. Poprawa skuteczności zabezpieczenia uzyskana będzie poprzez doposażenie w pojazdy ratowniczo-gaśnicze i sprzęt jednostek ochrony przeciwpożarowej przewidzianych do dysponowania do ich zabezpieczenia.

Dążąc do realizacji przyjętego celu strategicznego, wskazano w Programie OLiOC 6 kluczowych obszarów zadaniowych, w których uszczegółowiono tematycznie określone działania i harmonogram ujęty w załączniku nr 1 „Zestawienie zadań do realizacji w ramach Programu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej”:

1) Obszar 1 – Obiekty zbiorowej ochrony, który tworzą działy:

- Budowli ochronnych zapewniających przetrwanie w przypadku wystąpienia skażeń i uderzeń z powietrza,
- Miejsca doraźnego schronienia,
- Centralna ewidencja obiektów zbiorowej ochrony.

Jednym z kryteriów wsparcia finansowego będą opinie i dokumentacja techniczna w zakresie sprawdzenia obiektów istniejących, które w przeszłości budowane były jako schrony i ukrycia. Wskazane w opiniach rekomendacje umożliwią podjęcie prac remontowo-naprawczych, celem spełnienia standardów i kryteriów wynikających z ustawy i aktów wykonawczych, dostosowujących do potrzeb obiektów zbiorowej ochrony. Dofinansowanie będzie skierowane na remonty i modernizację budowli ochronnych oraz szacowanie liczby, pojemności i rozmieszczenia obiektów zbiorowej ochrony lub innych przewidzianych do wykorzystania w tym zakresie obiektów. W ramach tych działań przewiduje się również finansowanie inwestycji wraz z procesami projektowania. W pierwszej kolejności zadania remontowe i inwestycyjne związane z obiektami zbiorowej ochrony będą nakierowane na obszary objęte Narodowym Programem Odstraszania i Obrony „Tarcza Wschód”, zwanym dalej „Programem „Tarcza Wschód””, jak również wskazane przez wojewodów miasta oraz miejsca szczególnego narażenia osób. Biorąc pod uwagę bezpieczeństwo dzieci i młodzieży, podejmowane będą

prace remontowe w obiektach szkolnych, w których w latach 60 ubiegłego wieku wybudowano schrony i ukrycia, dostosowując je do aktualnych wymagań technicznych.

Program OLiOC powiązany jest z powyższym Programem „Tarcza Wschód” w zakresie realizacji w pierwszej kolejności inwestycji oraz remontów i dostosowania obiektów zbiorowej ochrony. Do realizacji nowych inwestycji planuje się wykorzystanie nowoczesnych technologii z użyciem konstrukcji modułowych w celu zapewnienia miejsc ukrycia dla ludności cywilnej. Wdrożone akty wykonawcze do ustawy w odniesieniu do obiektów zbiorowej ochrony umożliwią projektowanie i budowanie schronów, ukryć i miejsc doraźnego schronienia w oparciu o najnowsze technologie.

Zgodnie z ustawą organy ochrony ludności (minister właściwy do spraw wewnętrznych oraz wojewodowie) – na wniosek właściciela lub zarządcy obiektu budowlanego – przekazują im środki finansowe w formie dotacji celowej na:

- budowę budowli ochronnej,
- przebudowę budowli ochronnej w celu spełnienia warunków technicznych i warunków technicznych użytkowania budowli ochronnej,
- organizowanie miejsc doraźnego schronienia,
- przygotowanie budowli ochronnej do użycia (art. 106 ust. 1 pkt 1 ustawy).

Finansowanie wymienionych zadań dotyczy do 100 % kosztów inwestycji zwiększonych w związku z koniecznością zapewnienia funkcji budowli ochronnej. Ponadto organy ochrony ludności, na wniosek właściciela lub zarządcy obiektu budowlanego, mogą przekazać im środki finansowe w formie dotacji celowej na:

- dostosowanie obiektów do wymagań, o których mowa w art. 94 i art. 95 ustawy,
- remont i utrzymanie obiektów zbiorowej ochrony (art. 106 ust. 1 pkt 2 ustawy).

Podmiotami przekazującymi środki są organy ochrony ludności i właściwi dysponenti, w tym minister właściwy do spraw wewnętrznych, wojewodowie. Środki na zadania w obszarze 1: budowa budowli ochronnych zapewniających przetrwanie w przypadku wystąpienia skażeń i uderzeń z powietrza oraz zapewnienie miejsc doraźnego schronienia mogą pochodzić ze środków ujętych w ramach limitu wydatków na finansowanie potrzeb obronnych, o którym mowa w art. 40 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny.

2) Obszar 2 – Zabezpieczenie logistyczne i zapewnienie ciągłości dostaw, który tworzą działy:

- Uzupełnienie zasobów i infrastruktury niezbędnej do realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej,
- Zapewnienie ciągłości dostaw podstawowych usług,
- Ewidencja zasobów.

Przedmiotowe działania zaplanowane są tak, aby tworzyć efekt synergii opierającej się na naturalnym potencjale obszaru objętego Programem. Działania te będą prowadzone w ścisłej współpracy samorządów lokalnych, samorządów województw, administracji rządowej oraz organizacji pozarządowych.

Mając na względzie art. 8 ustawy, który wymienia infrastrukturę niezbędną do realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej, przewidziano, że w ramach uzupełniania zasobów należy uwzględnić m.in. budowę i modernizację magazynów oraz doposażenie baz magazynowych w sprzęt niezbędny do realizacji zadań w sytuacjach kryzysowych, katastrof, zdarzeń masowych, wielkoobszarowych, gwałtownych zjawisk atmosferycznych, zagrożeń CBRN oraz w czasie wojny (m.in.: worki, rękawy, geowłóknina, folie na pokrycia dachowe, filtry, jednorazowe środki indywidualnej ochrony, odkażalniki, środki gaśnicze, techniczne środki materiałowe, osuszacze, agregaty prądotwórcze, magazyny energii, konstrukcje modułowe, stacje uzdatniania wody, stacje oczyszczania ścieków (lub oczyszczacze ścieków), urządzenia pomiarowe do wykrywania skażeń chemicznych i promieniotwórczych, pakiety odkażające i inne). Ponadto zakupiony zostanie sprzęt logistyczny dla ratowników i osób poszkodowanych (m.in. łóżka, namioty, kuchnie polowe, nagrzewnice, kontenerowe obiekty mieszkalne i magazynowe, klimatyzatory, jednorazowe filtry do wody, urządzenia techniczne, sprzęt inżyniersko-saperski, pompy do wody zanieczyszczonej, pompy do wody czystej, zbiorniki do wody) oraz zapasy żywnościowe, w tym pakiety żywnościowe, woda konfekcjonowana. Sfinansowany zostanie także zakup środków sanitarno-higienicznych, środków opatrunkowych, sprzętu do ewakuacji osób poszkodowanych, urządzeń medycznych, w tym diagnostycznych oraz indywidualnego wyposażenia ochrony specjalnej (kamizelki kuloodporne, kamizelki nożoodporne, obuwie ochronne, rękawice ochronne, hełmy i inne), a także mobilnego sprzętu oświetleniowego.

W ramach zapewnienia ciągłości dostaw podstawowych usług kluczowe jest zapewnienie dostaw żywności, produktów leczniczych, wody pitnej, w tym awaryjnych ujęć wody i budowa lokalnych studni. Katalog ten zawiera także działania związane z zapewnieniem ciągłości zaopatrzenia w energię elektryczną, paliwa, łączności, usług teleinformatycznych i transportu, mając na względzie konieczność zapewnienia m.in. ciągłości funkcjonowania/działania usług publicznych na poszczególnych szczeblach administracji, mając na uwadze budowanie odporności oraz budowę lub dostosowanie wskazanych obiektów zapewniających samowystarczalność energetyczną przez co najmniej 3 dni.

W kontekście korelacji pomiędzy poszczególnymi działaniami tematycznymi w piątym obszarze istotną rolę odgrywa ewidencjonowanie zasobów, ich monitorowanie i rejestrowanie ich bieżącego stanu. Ewidencjonowanie, monitorowanie oraz rejestrowanie stanu zasobów będzie

realizowane z uwzględnieniem zasobów posiadanych przez organizacje pozarządowe realizujące zadania w zakresie OLiOC. W celu usprawnienia procesu związanego z monitorowaniem zasobów i ich uzupełnianiem utworzona zostanie Centralna Ewidencja Zasobów Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej oraz Wojewódzkie Ewidencje Zasobów Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej. Wojewódzka Ewidencja Zasobów Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej będzie stanowić część Centralnej Ewidencji Zasobów Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej obejmującą dane i informacje zawarte w Centralnej Ewidencji Zasobów Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej w odniesieniu do województwa. Zapasy tworzone będą również w podmiotach realizujących zadania ochrony ludności.

Podmiotami przekazującymi środki są organy ochrony ludności i właściwi dysponenci, w tym minister właściwy do spraw wewnętrznych i wojewodowie. Środki na zadanie w obszarze 2: uzupełnienie zasobów i infrastruktury niezbędnej do realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej i zapewnienie ciągłości dostaw podstawowych usług mogą pochodzić ze środków ujętych w ramach limitu wydatków na finansowanie potrzeb obronnych, o którym mowa w art. 40 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny.

3) Obszar 3 – Utrzymanie i rozwój podmiotów ochrony ludności i organizacji pozarządowych, w tym krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, Państwowego Ratownictwa Medycznego i jednostek ochrony przeciwpożarowej, który tworzą działy:

- Wyposażenie ratowników podmiotów ochrony ludności,
- Sprzęt do działań ratowniczych,
- Sprzęt do ewakuacji,
- Sprzęt logistyczny oraz CBRN,
- Utrzymanie wyposażenia,
- Realizacja zadań z zakresu ratownictwa medycznego,
- Pomoc humanitarna.

Podjęte zostaną działania ukierunkowane na doposażenie ratowników i personelu OC w niezbędny specjalistyczny sprzęt, m.in. ratowniczy, techniczny, medyczny, logistyczny oraz CBRN, umożliwiający skuteczne prowadzenie działań ratowniczych. Planuje się zakup sprzętu do prowadzenia działań w warunkach wystąpienia zagrożeń hybrydowych, w tym chemicznych, biologicznych, radiacyjnych i nuklearnych, a także zagrożeń o charakterze militarnym lub terrorystycznym, do detekcji, identyfikacji i likwidacji skażeń, w tym dekontaminacji ludzi, zwierząt, obiektów i terenu. Zadanie będzie zrealizowane poprzez zakup zestawów do dekontaminacji, a także zakup sprzętu i środków do dekontaminacji.

W ramach Programu OLiOC zostanie również zakupione wyposażenie i umundurowanie specjalne oraz wyposażenie osobiste dla strażaków PSP i OSP KSRG, a także jednostek wojskowej ochrony przeciwpożarowej, niezbędne do prowadzenia działań ratowniczych. Planuje się także zakup wyposażenia dla ratowników i personelu podmiotów ochrony ludności (tj. środki ochrony indywidualnej), adekwatne i dostosowane do realizacji zadań z zakresu obrony cywilnej, w tym prowadzenia działań ratowniczych w czasie wojny. Dzięki odpowiedniemu doposażeniu w niezbędny sprzęt i wyposażenie ratownicy i personel będą lepiej przygotowani do podejmowania działań ratowniczych i działań pomocowych, a także radzenia sobie z zagrożeniami oraz udzielania pomocy w najbardziej wymagających sytuacjach. Wojskowa Ochrona Przeciwpożarowa wykonuje zadania przewidziane dla PSP w jednostkach organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej albo przez niego nadzorowanych, przewidziane w ustawie z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1443, z późn. zm.), a w szczególności, m.in.:

- organizuje i kieruje systemem ratowniczo-gaśniczym w Siłach Zbrojnych RP oraz prowadzi akcje ratowniczo-gaśnicze w czasie walki z pożarami oraz likwidacją innych miejscowych zagrożeń na terenach będących w użytkowaniu Sił Zbrojnych RP,
- organizuje współpracę w zakresie ochrony przeciwpożarowej wewnątrz resortu i z innymi resortami,
- udziela pomocy PSP w ramach KSRG oraz rejonów pomocy wzajemnej, wynikających z obszarów chronionych, w czasie prowadzenia akcji ratowniczych, wykonuje czynności ratownicze w czasie klęsk żywiołowych oraz innych miejscowych zagrożeń.

Jednostki wojskowej ochrony przeciwpożarowej jako beneficjenci dostaw samochodów ratowniczo-gaśniczych, wyposażenia umundurowania specjalnego, środków ochrony indywidualnej oraz środków łączności w ramach Programu OLiOC systematycznie zwiększają gotowość operacyjną do realizacji skutecznych działań na rzecz ochrony ludności i obrony cywilnej kraju.

Ponadto planuje się zakupy pojazdów do realizacji działań ratowniczych i działań pomocowych w celu likwidowania i ograniczenia zagrożeń oraz następstw ich wystąpienia dla ludności. Do tych działań niezbędne będą pojazdy specjalne, w postaci wielonoszowych pojazdów medycznych, pojazdów z systemami adaptacji do ewakuacji medycznej, pojazdów do prowadzenia ewakuacji, w tym ewakuacji osób ze szczególnymi potrzebami (potrzebujących np. wózków/krzesła, materaców, mat ewakuacyjnych), transportu mienia i do zabezpieczenia logistycznego, dźwigów, spycharek, podnośników i drabin, pojazdów UTV, pojazdów do zapewnienia łańcucha dostaw i usług publicznych, samobieżnych wielofunkcyjnych maszyn inżynierskich, sprzętu hydraulicznego, przecinarek do stali i betonu, agregatów prądotwórczych dużej mocy, mobilnych stacji uzdatniania wody, łodzi ratowniczych, systemu

pozyskiwania, dystrybucji i magazynowania tlenu medycznego. Pozyskanie zdolności w zakresie tworzenia mobilnych logistycznych baz sprzętu kwaterunkowego (np. kontenery mieszkaniowe, namioty, łóżka polowe, kuchnie, sanitariaty, łaźnie polowe), służącego do organizacji tymczasowych miejsc pobytu poszkodowanej ludności.

Realia działań w sytuacji kryzysowej wskazują na potrzebę zabezpieczenia każdego ratownika, personelu medycznego i humanitarnego w środki ochrony indywidualnej, podnosząc jego bezpieczeństwo w strefie zagrożenia, w tym w ramach współpracy cywilno-wojskowej.

Ponadto Program OLiOC zakłada doposażenie w sprzęt Specjalistyczne Grupy Poszukiwawczo-Ratownicze, Grupy Ratownictwa Wysokościowego i Specjalistyczne Grupy Ratownictwa Chemiczno-Ekologicznego poprzez zakup pojazdów specjalistycznych wraz ze sprzętem ratowniczym (w tym przewidzianych do działań z wykorzystaniem śmigłowców), zakup robotów gaśniczych z możliwością działania w strefie zagrożonej wybuchem. Dodatkowo planowane jest finansowanie gotowości ratownictwa specjalistycznego (SGR PSP) w Polsce oraz w ramach Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności.

Dotychczasowe doświadczenia wskazują, że równoległe do działań ratowniczych prowadzone są działania pomocowe, związane z udzielaniem pomocy humanitarnej. W związku z tym niezbędne jest również zadbanie o katalog sprzętu do ewakuacji i pomocy humanitarnej przewidzianego do prowadzenia takich działań, w szczególności środków transportu i sprzętu kwatermistrzowskiego i logistycznego. W celu umożliwienia efektywnej realizacji zadań przewiduje się również finansowanie wsparcia organizacji pozarządowych, będących podmiotami OLiOC, działających w obszarze pomocy ratowniczej lub humanitarnej, a także w zakresie realizowania edukacji społecznej i obywatelskiej.

Ponadto niezbędne jest doposażenie podmiotów ochrony ludności w sprzęt ratownictwa medycznego do udzielania pierwszej pomocy, kwalifikowanej pierwszej pomocy oraz remont/przeglądy śmigłowca ratowniczego dedykowanego do działań w górach (dla Tatrzańskie Ochoćnicze Pogotowie Ratunkowe).

Poza podniesieniem standardu wyposażenia ratowników, personelu OL, podmiotów OLiOC w dodatkowy sprzęt umożliwiający zapewnienie gotowości do działań, Program OLiOC zapewni środki finansowe, które zabezpieczą bieżącą działalność i funkcjonowanie tych podmiotów w trybie stałej gotowości do działań. Finansowane będą także wydatki związane z utrzymaniem nowego sprzętu będącego na wyposażeniu podmiotów OLiOC (np. koszt przeglądów, kalibracji, legalizacji, konserwacji, bieżącej eksploatacji, uzupełniania zużytych elementów, utrzymania centrów napraw i baz serwisowych).

Podniesienie poziomu samowystarczalności podmiotów OLiOC w sytuacjach kryzysowych, w tym przygotowanie do prowadzenia samodzielnych, wielodniowych działań ratowniczych

w dowolnym regionie kraju. Celem tych przygotowań jest osiągnięcie samowystarczalności i niezależności funkcjonalnej podmiotów OLiOC.

W zadaniu uwzględniono również modernizację i budowę magazynów do przechowywania, składowania sprzętu technicznego, pojazdów specjalnych oraz innego wyposażenia podmiotów ochrony ludności.

Program OLiOC przewiduje zakup pojazdów na potrzeby transportu pomocy humanitarnej w zakresie realizacji zadań obrony cywilnej zgodnie z Protokołem dodatkowym do Konwencji genewskich z 12 sierpnia 1949 r. dotyczącym ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych (Protokół I), sporządzonym w Genewie dnia 8 czerwca 1977 r., oraz zakup pojazdów ewakuacji medycznej, wysokiej mobilności, małej ładowności wyposażonych w urządzenia filtrowentylacyjne przeznaczone do prowadzenia ewakuacji osób poszkodowanych ze stref zagrożenia i zabezpieczenia medycznego działań ratowniczych w strefach rażenia. Zakup autobusów oraz ciągników siodłowych z naczepą lub samochodów ciężarowych z przyczepą usprawni proces ewentualnej masowej ewakuacji ludności oraz mienia, jak również usprawni proces dostarczenia pomocy humanitarnej w strefy zagrożenia. Ponadto planuje się zakup sprzętu do prowadzenia działań w warunkach wystąpienia zagrożeń hybrydowych, w tym o charakterze chemicznym, biologicznym, radiacyjnym, nuklearnym lub związanych z zagrożeniem wybuchowym. Zadanie będzie zrealizowane poprzez zakup zestawów i środków do dekontaminacji. W celu umożliwienia efektywnego transportowania pomocy humanitarnej oraz prowadzenia ewakuacji medycznej, przewiduje się również finansowanie organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy humanitarnej oraz organizacji medycznych, w szczególności zakupu pojazdów przeznaczonych do takiego transportu lub ewakuacji.

Przewiduje się także dofinansowanie programu budowy i utrzymania potencjału instytucjonalnego organizacji pozarządowych będących podmiotami ochrony ludności na podstawie przepisów ustawy, organizacji pozarządowych uznanych przez właściwy organ ochrony ludności za podmioty OLiOC oraz organizacji pozarządowych, z którymi właściwy organ zawarł porozumienie o wykonywaniu zadań ochrony ludności lub obrony cywilnej. W ramach programu realizowanego w porozumieniu z Przewodniczącym Komitetu ds. Pożytku Publicznego planowane jest finansowanie zakupu przez te organizacje pojazdów, sprzętu kwatermistrzowskiego, sprzętu potrzebnego do świadczenia pomocy humanitarnej oraz sprzętu potrzebnego do realizacji innych działań powierzanych przez organy administracji publicznej. Podmiotami przekazującymi środki są organy ochrony ludności i właściwi dysponenci, w tym minister właściwy do spraw wewnętrznych, wojewodowie. Środki na zadania w obszarze 3: wyposażenie ratowników i zakup sprzętu ratowniczego, sprzętu logistycznego i CBRN, a także sprzętu do ewakuacji i pomocy humanitarnej mogą pochodzić ze środków ujętych w ramach

limitu wydatków na finansowanie potrzeb obronnych, o którym mowa w art. 40 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny.

4) Obszar 4: Edukacja, szkolenia oraz baza i zaplecze szkoleniowe, który tworzą działy:

- Edukacja,
- Szkolenia,
- Zapewnienie dostępności kierowców na potrzeby ochrony ludności i obrony narodowej,
- Publikacje i promocja ochrony ludności w ramach obrony cywilnej,
- Badania i rozwój w obszarze ochrony ludności,
- Baza i zaplecze poligonowe.

Celem tego obszaru jest stworzenie odpornego społeczeństwa, zdolnego do zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych w warunkach sytuacji kryzysowej oraz konfliktu zbrojnego, w tym dzięki posiadaniu własnych zapasów niezbędnych produktów, oraz zdolności do współdziałania z podmiotami OLiOC, a także zdolnych do aktywności w utrwalaniu własnych kompetencji na wypadek wystąpienia zagrożeń. Budowa świadomości w zakresie przetrwania ludności w sytuacjach kryzysowych stanowi kluczowy element systemu ochrony ludności i obrony cywilnej w Polsce, zgodnie z ustawą oraz rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 lutego 2025 r. w sprawie programów szkoleń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej oraz wymagań dla podmiotów prowadzących szkolenia. Proces ten realizowany będzie poprzez kompleksowe działania edukacyjne i szkoleniowe dla różnych grup odbiorców, w tym dla kadry kierowniczej administracji publicznej, kierownictwa podmiotów i personelu ochrony ludności i obrony cywilnej oraz dla lokalnych liderów organizacji pozarządowych tworzących zasoby.

Edukacja z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej w systemie oświaty odbywać się będzie na zasadach określonych w ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 737, z późn. zm.). Jednym z ważnych partnerów w realizacji działań edukacyjnych będą NGOs, po spełnieniu przez nie wymagań określonych w § 11 ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 lutego 2025 r. w sprawie programów szkoleń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej oraz wymagań dla podmiotów prowadzących szkolenia. Organizacje pozarządowe będą mogły ubiegać się o środki finansowe na to zadanie.

Przewiduje się przeprowadzenie szkoleń personelu obrony cywilnej w celu zapewnienia dostępności zasobów kadrowych ochrony ludności poprzez organizację szkoleń i ćwiczeń. Zakłada się m.in. przeszkolenie co najmniej 500 kierowców rocznie kat. C + E oraz D z przeznaczeniem dla KSRG i mobilizacji do Sił Zbrojnych RP, zgodnie z zatwierdzonym przez

Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji „Programem szkolenia przygotowującego do egzaminu dopuszczającego do kierowania pojazdem samochodowym o dopuszczalnej masie całkowitej powyżej 3,5 t dla strażaka ratownika ochotniczych straży pożarnych”.

Szkolenia realizowane będą z wykorzystaniem różnych metod, tj. wykłady, warsztaty praktyczne, analiza rzeczywistych scenariuszy kryzysowych, ćwiczenia decyzyjne i praktyczne w odniesieniu do działania w sytuacji niedoboru zasobów i zdarzeń o charakterze masowym i długotrwałym.

Ponadto budowanie świadomości społecznej odbywać się będzie poprzez edukację społeczeństwa z zastosowaniem kampanii informacyjnych, treningów i ćwiczeń dla ludności cywilnej, w szczególności uwzględniając rolę i zadania NGOs.

Budowa świadomości w zakresie przetrwania ludności w sytuacjach kryzysowych jest procesem ciągłym, wymagającym systematycznych działań i dostosowywania do zmieniających się zagrożeń.

W ramach publikacji i promocji ochrony ludności organizowane będą kampanie społeczne, z wykorzystaniem środków komunikacji medialnej oraz pogadanki i prelekcji, przy udziale NGOs. Ponadto przygotowany zostanie poradnik dedykowany ludności. Planowane będą badania i prace rozwojowe, a także projekty badawcze. Zadanie to uwzględnia również finansowanie: działań edukacyjno-szkoleniowych, w tym filmów szkoleniowych, nagrań edukacyjnych, prowadzenia portali społecznościowych. Przewiduje się również finansowanie doposażenia szkół prowadzących klasy mundurowe. Zakłada się także promowanie programu „Szpitale Przyjazne Wojsku” w celu budowy odporności państwa na zagrożenia militarne i niemilitarne.

Podjęte także zostaną działania ukierunkowane na utworzenie dedykowanej bazy i zaplecza poligonowego, infrastruktury szkoleniowej, edukacyjnej w Akademii Pożarniczej w Warszawie na potrzeby kształcenia kadry zarządzającej OLiOC, a także finansowania kosztów związanych z realizacją zadań określonych w ustawie, w tym zakup i wdrożenie narzędzia/aplikacji IT, jako narzędzia niezbędnego do weryfikacji przez Akademię Pożarniczą podmiotów prowadzących szkolenie z zakresu OLiOC.

Przeszkolenie organów w odniesieniu do rozwiązań organizacyjno-prawnych prowadzonych przez Akademię Pożarniczą osiągnięte będzie poprzez aktywizujące metody kształcenia do rozwiązywania problemów decyzyjnych charakterystycznych dla każdego szczebla administracji, zapewniając uczestnikom szkolenia właściwe środki dydaktyczne.

Kształcenie ratowników medycznych, w tym z zakresu medycyny pola walki, będzie również związane z doposażeniem w sprzęt szkoleniowy. W ramach tego zadania ponoszone będą także

koszty zakupu środków ochrony indywidualnej, koszty materiałów jednorazowego użytku (higieniczne, sanitarne i medyczne) potrzebnych w procesie szkoleniowym z uwzględnieniem aspektów medycyny pola walki, koszty rozwoju niezbędnej infrastruktury, w tym laboratoriów i symulatorów.

Ponadto przeprowadzone będą szkolenia specjalistyczne niezbędne do posiadania uprawnień do obsługi sprzętu i urządzeń (np. dronów, ciśnieniowych i dźwigowych urządzeń poddózorowych, kontrolno-pomiarowych).

Zapewnienie dostępności zasobów kadrowych będzie zapewnione poprzez przeszkolenie personelu w zakresie rozwiązań organizacyjno-prawnych ochrony ludności i obrony cywilnej. Założeniem jest ukończenie przez wszystkich managerów wykonujących zadania na rzecz bezpieczeństwa powszechnego w ramach tego samego lub zbliżonego programu w specjalnie przygotowanych do tego celu miejscach. W efekcie tego przedsięwzięcia jest spodziewana znacząca poprawa współdziałania jednostek administracji publicznej na wszystkich poziomach.

Przedmiotowe działania zaplanowane są tak, aby tworzyć efekt synergii opierającej się na naturalnym potencjale obszaru objętego Programem OLiOC. Działania te będą prowadzone w ścisłej współpracy władz lokalnych, samorządów województw oraz administracji rządowej.

Podmiotami przekazującymi środki są organy ochrony ludności i właściwi dysponenci, w tym minister właściwy do spraw wewnętrznych, wojewodowie. Środki na zadania w obszarze 4: edukacja, szkolenia, zapewnienie dostępności kierowców na potrzeby ochrony ludności i obrony narodowej, publikacje i promocja ochrony ludności w ramach obrony cywilnej oraz badania i rozwój w obszarze ochrony ludności, a także baza i zaplecze poligonowe mogą pochodzić ze środków ujętych w ramach limitu wydatków na finansowanie potrzeb obronnych, o którym mowa w art. 40 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny.

5) Obszar 5 – Bezpieczna Łączność Państwowa oraz alarmowanie, ostrzeganie i powiadamianie, który tworzą działy:

- System Bezpiecznej Łączności Państwowej,
- System ostrzegania, alarmowania i powiadamiania.

Budowa i właściwa organizacja SBŁP zapewni bezpieczną łączność pomiędzy służbami państwowymi i podmiotami ochrony ludności w wykonywaniu zadań ochrony ludności i porządku publicznego za pomocą bezpiecznych cyfrowych, odpornych na zakłócenia kanałów łączności w sieci stacjonarnej, radiowej, komórkowej i satelitarnej, zachowując możliwość ostrzegania, powiadamiania i alarmowania ludności o zagrożeniach. Celem tego działania jest integracja systemów dziedzinowych, w tym z wykorzystaniem sztucznej

inteligencji, oraz wzmocnienia ochrony informacji, w tym danych operacyjnych w odniesieniu do oceny ryzyka. SBŁP obejmie swym zasięgiem cały kraj i będzie wykorzystywał komplementarne dla siebie technologie. Zakres systemu obejmie jawną (SBŁP-J) i niejawną (SBŁP-N) łączność stacjonarną; infrastrukturę wideokonferencyjną (SBŁP-V); bezpieczną łączność mobilną (SBŁP-M), w tym niejawną łączność komórkową, a także bezpieczną radiową łączność trunkingową (SBŁP-T) oraz bezpieczną łączność satelitarną (SBŁP-S), w tym niejawną. Projektowany system, w ramach procesu modernizacji systemów infrastruktury krytycznej, zapewni mechanizmy interoperacyjności pomiędzy systemami łączności i komunikacji administracji publicznej, służb mundurowych podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych oraz systemami łączności służb specjalnych z systemami podległymi Ministrowi Obrony Narodowej. System zagwarantuje odporność na zagrożenia cybernetyczne oraz będzie zapewniał ciągłość działania w przypadku wystąpienia różnego rodzaju zagrożeń, w tym również zapewni łączność współdziałania administracji publicznej z Siłami Zbrojnymi RP. Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, jako operator kryptograficzny SBŁP, zapewni ciągłość bezpieczeństwa funkcjonowania administracji państwowej oraz ochrony ludności i obrony cywilnej w obszarze zdolności do szyfrowania komunikacji pomiędzy użytkownikami instytucjonalnymi i indywidualnymi, z wykorzystaniem narzędzi i urządzeń certyfikowanych zarówno przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, jak i Służbę Kontrwywiadu Wojskowego.

W ramach tego działu nastąpi rozbudowa i modernizacja infrastruktury systemu łączności na potrzeby stanowisk kierowania i centrów zarządzania kryzysowego, integracja sieci i systemów teleinformatycznych będących w dyspozycji MSWiA w ramach SBŁP. Ponadto planowane jest utworzenie resortowego centrum zarządzania siecią i usługami IT (NOC), resortowego centrum bezpieczeństwa systemów i usług IT (SOC). Organy ochrony ludności zostaną objęte podsystemem łączności niejawnej (chronionej kryptograficznie) w zakresie usług: głosu, tekstu, obrazu, wideo, telefonu komórkowego i przekazywania dokumentów.

W ramach budowy systemu ostrzegania, alarmowania i powiadamiania przewiduje się integrację nowoczesnych technologii i infrastruktury technicznej w celu efektywnego ostrzegania ludności.

Działanie w tym obszarze zakłada modernizację oraz zastosowanie nowych technologii służących alarmowaniu, ostrzeganiu i powiadamianiu o zagrożeniach ludności w ramach zadań ochrony ludności i obrony cywilnej, a także personelu infrastruktury krytycznej znajdującego się w rejonie zagrożenia. Celem tego działania jest zwiększenie odporności oraz skuteczności reagowania na różnorodne zagrożenia, w szczególności cybernetyczne, jak również

zapewnienie zdolności operacyjnej do nieprzerwanego funkcjonowania w sytuacji zagrożeń na poziomie lokalnym, wojewódzkim i krajowym, niezależnie od miejsca i źródła ich wystąpienia.

Elementem uzupełniającym tych działań jest projekt realizowany przez Państwową Straż Pożarną, mający na celu stworzenie zaawansowanego systemu ostrzegania i alarmowania ludności. System ten będzie bazował na rozbudowanej infrastrukturze obejmującej do 4060 różnych komponentów, takich jak infrastruktura sieciowa IT, centra danych oraz stacje odbiorczo-nadawcze. Głównym zadaniem tych stacji będzie uruchamianie oraz sterowanie syrenami alarmowymi będącymi w dyspozycji jednostek ochotniczych straży pożarnych, które zostały zakwalifikowane do udziału w projekcie realizowanym w ramach Krajowego Planu Odbudowy. System zostanie dodatkowo zaprojektowany tak, aby umożliwić łatwe podłączanie do sieci syren należących również do innych podmiotów, w tym instytucji rządowych oraz samorządowych.

Podmiotami przekazującymi środki są organy ochrony ludności i właściwi dysponenci, w tym minister właściwy do spraw wewnętrznych, wojewodowie. Środki na zadania w obszarze 5: SBŁP i system ostrzegania, alarmowania i powiadamiania mogą pochodzić ze środków ujętych w ramach limitu wydatków na finansowanie potrzeb obronnych, o którym mowa w art. 40 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny.

6) Obszar 6 – Korpus obrony cywilnej, który tworzą działy:

- Utworzenie korpusu obrony cywilnej (personel OC i krajowa rezerwa OC),
- Oznakowanie podmiotów OC.

Utworzenie Ewidencji Obrony Cywilnej (budowa systemu teleinformatycznego na potrzeby skutecznego zarządzania korpusem obrony cywilnej) zapewni właściwy dobór personelu obrony cywilnej i jego wykorzystanie do wykonywania zadań w obszarze ochrony ludności i obrony cywilnej.

Zgodnie z przepisami art. 125 ustawy minister właściwy do spraw wewnętrznych zarządza korpusem obrony cywilnej.

W skład korpusu obrony cywilnej wchodzi:

- personel obrony cywilnej,
- krajowa rezerwa obrony cywilnej.

Zaś w skład personelu obrony cywilnej wchodzi:

- osoby, którym nadano przydział mobilizacyjny obrony cywilnej,
- osoby powołane do służby w obronie cywilnej w drodze naboru ochotniczego,
- członkowie krajowej rezerwy obrony cywilnej powołani do służby w obronie cywilnej,
- funkcjonariusze Państwowej Straży Pożarnej.

Utworzenie i prowadzenie Ewidencji Obrony Cywilnej, w perspektywie długoterminowej, jest ważnym elementem zarządzania personelem obrony cywilnej oraz krajową rezerwą obrony cywilnej. W ramach zarządzania korpusem obrony cywilnej będą realizowane następujące działania: nadawanie i uchylanie przydziałów mobilizacyjnych obrony cywilnej i powoływanie do służby w obronie cywilnej, przekazywanie wezwania do służby w obronie cywilnej w momencie ogłoszenia mobilizacji. Program OLiOC zakłada sfinansowanie systemu i procesu wydawania kart tożsamości, przydziałów mobilizacyjnych do obrony cywilnej oraz tabliczek tożsamości. Osobom powołanym do służby w obronie cywilnej wydawana będzie karta tożsamości. Osobom wykonującym działania ratownicze wydawana będzie również tabliczka tożsamości.

W Programie OLiOC przewidziano również zadania i środki niezbędne na oznakowanie personelu, obiektów i pojazdów organów i podmiotów OLiOC przewidzianych do realizacji zadań OLiOC na czas wprowadzenia stanów nadzwyczajnych oraz w czasie wojny za pomocą międzynarodowego znaku graficznego obrony cywilnej. Przewiduje się objęcie oznakowaniem około 17 000 obiektów, 300 000 osób oraz ponad 40 000 pojazdów, uwzględniając potrzebę rotacji personelu oraz sprzętu. Zakup oznakowania w znak OC dla podmiotów ochrony ludności ma na celu osiągnięcie jednolitego oznakowania w celu prawidłowej identyfikacji ratowników podmiotów OC.

Zapewnienie dostępności zasobów kadrowych będzie zapewnione poprzez przeszkolenie personelu w zakresie rozwiązań organizacyjno-prawnych ochrony ludności i obrony cywilnej. Założeniem jest ukończenie przez wszystkich managerów wykonujących zadania na rzecz bezpieczeństwa powszechnego w ramach tego samego lub zbliżonego programu w specjalnie przygotowanych do tego celu miejscach. W efekcie tego przedsięwzięcia jest spodziewana znacząca poprawa współdziałania jednostek administracji publicznej na wszystkich poziomach.

Podmiotami przekazującymi środki są organy ochrony ludności i właściwi dysponenci, w tym minister właściwy do spraw wewnętrznych, wojewodowie. Środki na zadania w obszarze 6: utworzenie korpusu obrony cywilnej i oznakowanie podmiotów OC mogą pochodzić ze środków ujętych w ramach limitu wydatków na finansowanie potrzeb obronnych, o którym mowa w art. 40 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny.

5. Środki przeznaczone na finansowanie zadań ochrony ludności i obrony cywilnej, w latach 2025–2026

Zgodnie z art. 152 ust. 1 ustawy koszty na realizację zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej określonych w ustawie są pokrywane w ramach środków będących w dyspozycji

właściwych dysponentów części budżetu państwa. Finansowanie zadań ochrony ludności i obrony cywilnej na poziomie samorządu gminy, powiatu i województwa ma być planowane w ramach budżetów odpowiednio gmin, powiatów i samorządów województw. Zadania, o których mowa w art. 154 ust. 2 ww. ustawy, będą mogły być finansowane w ramach rezerwy celowej, o której mowa w art. 26 ust. 4 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym. Na dofinansowanie zadań własnych z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej jednostki samorządu terytorialnego będą otrzymywały środki w formie dotacji celowej z budżetu państwa za pośrednictwem wojewodów (art. 154 ust. 4 i 5 ustawy)⁵⁾. Procentowy udział dotacji celowej w kosztach realizowanego zadania publicznego będzie regulowała zawarta umowa. Wartość tej dotacji będzie mogła wynosić do 100 % kosztów zadania.

Planuje się, że na finansowanie zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej corocznie będzie przeznaczane środki w wysokości nie niższej niż 0,3 % produktu krajowego brutto, przy czym wysokość środków przeznaczonych na finansowanie zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, zgodnie z Programem OLiOC, ujętych w ramach limitu wydatków na finansowanie potrzeb obronnych, o których mowa w art. 40 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny, wynosi 0,15 % produktu krajowego brutto. Istnieje także możliwość finansowania zadań ochrony ludności i obrony cywilnej ze środków Funduszu Modernizacji Bezpieczeństwa Publicznego i Ochrony Ludności. Na finansowanie tych zadań przeznaczane się będzie corocznie środki w wysokości nie niższej niż 0,3 % produktu krajowego brutto, w skład których wchodzi:

- Wydatki ministra właściwego do spraw wewnętrznych i wojewodów (z uwzględnieniem wydatków na Komendę Główną PSP, Akademię Pożarniczą i komendy wojewódzkie oraz powiatowe PSP w części 85 – wojewodowie) w 2025 roku wyniosą 5 779 676 000 zł, a w 2026 roku – 5 475 756 000 zł.
- Wydatki Rządowego Centrum Bezpieczeństwa w 2025 roku wyniosą 12 607 000 zł, a w 2026 roku – 12 641 000 zł.

---

⁵⁾ Zgodnie z art. 154 ust. 4 ustawy, na finansowanie zadań zleconych z zakresu administracji rządowej z obszaru ochrony ludności i obrony cywilnej, jednostki samorządu terytorialnego otrzymują z budżetu państwa dotacje celowe w wysokości zapewniającej realizację tych zadań. Jednostki samorządu terytorialnego, w ramach ww. ustawy, będą realizowały następujące zadania zlecone:

- tworzenie i utrzymywanie zasobów ochrony ludności przeznaczonych do realizacji zadań ochrony ludności (art. 33 ust. 5 ustawy),
- utrzymanie elementów systemów wykrywania zagrożeń oraz powiadamiania, ostrzegania i alarmowania o zagrożeniach (art. 70 ust. 3 ustawy),
- dokonywanie bieżącego przeglądu w celu wytypowania obiektów budowlanych, które mogą zostać uznane za obiekty zbiorowej ochrony (art. 91 ust. 10 ustawy),
- budowa i przebudowa budowli ochronnej, organizowanie miejsc doraźnego schronienia, remont i utrzymanie obiektów zbiorowej ochrony, dostosowywanie obiektów do wymagań i warunków technicznych (art. 106 ust. 5 ustawy),
- wnioskowanie o nadanie przydziałów mobilizacyjnych obrony cywilnej (art. 135 ust. 9 ustawy).

- Wydatki Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych 2025 roku wyniosą 601 916 000 zł, a w 2026 roku – 662 031 000 zł. Przy czym z uwagi na aktualizację RPRS kwoty wydatków na lata 2025 i 2026 mogą ulec zmianie.

Ogółem w 2025 roku wydatki resortu spraw wewnętrznych i wojewodów (PSP) oraz RARS wyniosą 6 394 199 000 zł, a w 2026 roku – 6 150 428 000 zł.

- Wydatki ministra właściwego do spraw zdrowia na ratownictwo medyczne oraz działalność lotniczych zespołów ratownictwa medycznego w wysokości:
  - a) w 2025 roku wyniosą 4 896 526 000 zł, a w 2026 roku – 5 236 345 000 zł na Zespoły Ratownictwa Medycznego (finansowane przez NFZ) i zadania zespołów ratownictwa medycznego zgodnie z art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. z 2025 r. poz. 91, z późn. zm.),
  - b) w 2025 roku wyniosą 294 513 000 zł, a w 2026 roku – 357 725 000 zł na Lotnicze Pogotowie Ratunkowe (finansowane przez Ministra Zdrowia z części 46 – Zdrowie, zgodnie z art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym).

Ogółem w 2025 roku wydatki resortu zdrowia wyniosą 5 191 039 000 zł, a w 2026 roku – 5 594 070 000 zł. Przy czym kwota zaplanowana na wydatki na LPR w 2026 roku stanowi szacunkowe wyliczenia w ramach prac nad projektem ustawy budżetowej na 2026 r.

- Środki ujęte w ramach limitu wydatków na finansowanie potrzeb obronnych, o których mowa w art. 40 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny, w wysokości 0,15 % produktu krajowego brutto, tj. w 2025 roku – 5 115 150 000 zł, a w 2026 roku – 5 461 500 000 zł.

Za podstawę przyjęto PKB za 2023 rok w wysokości 3 410,1 mld zł, ogłoszony w obwieszczeniu Prezesa GUS z dnia 15 maja 2024 r. w sprawie pierwszego szacunku wartości Produktu Krajowego Brutto w 2023 r. oraz PKB za 2024 rok w wysokości 3 641 mld zł, prognozowany w wytycznych Ministra Finansów dotyczących stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw (wg aktualizacji z 10 października 2024 r.).

Przy czym, z uwagi na termin ogłoszenia w drodze obwieszczenia w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego pierwszego szacunku wartości Produktu Krajowego Brutto w 2024 r., wysokość środków na 2026 rok może ulec zmianie.

6. Forma, zakres oraz sposób finansowania zadań ochrony ludności i obrony cywilnej ze wskazaniem realizujących te zadania organów i podmiotów ochrony ludności, określeniem harmonogramu oraz wskazaniem zadań priorytetowych

Realizacja Programu OLiOC przez wojewodów służy do wdrażania celu strategicznego jakim jest budowa systemu ochrony ludności i obrony cywilnej w poszczególnych województwach, akceptowanego i koordynowanego przez wojewodę, zgodnie z jego zakresem kompetencji. Wojewodowie, na podstawie niniejszego Programu OLiOC i na mocy ustawy oraz w związku z art. 14 ust. 7 i ust. 10 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym, są odpowiedzialni za proces wdrażania postanowień i zapisów Programu OLiOC, który jest poprzedzony opiniowaniem przez Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego.

W przypadku planowania inwestycji, wojewoda realizuje je po uzyskaniu ww. opinii oraz pozytywnej opinii Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Minister wydaje opinię po jej uzgodnieniu z Ministrem Obrony Narodowej. Realizacja następuje w ramach limitu środków finansowych przydzielonego na dane województwo, a przeznaczonych na finansowanie zadań ochrony ludności i obrony cywilnej.

W 2025 roku środki, o których mowa w art. 155 ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy, znajdujące się w budżetach dysponentów są wydatkowane zgodnie z limitami zaplanowanymi w ustawie budżetowej na 2025 rok z dnia 9 stycznia 2025 r. (Dz. U. poz. 63).

Natomiast środki w wysokości 0,15 % PKB, o których mowa w art. 155 ust. 2 pkt 3 ustawy, zostają podzielone według następujących kryteriów:

- 80–90 % zostaje przeznaczony dla województw, w tym na zadania realizowane przez samorządy,
- 10–20 % zostaje przeznaczony na zadania ponadlokalne, inwestycje pilotażowe oraz strategiczne (centralne),
- 5–10 % zostanie przeznaczony na działania organizacji pozarządowych będącymi podmiotami OLiOC.

Pula przeznaczona dla województw została podzielona wg poniższych kryteriów:

- ogólna liczba mieszkańców w województwach,
- wskaźnik urbanizacji (liczba mieszkańców miast do ogólnej liczby mieszkańców),
- wskaźnik zwiększonego bezpieczeństwa na wschodniej granicy Polski w ramach Programu „Tarcza Wschód” dla województw: lubelskiego, podlaskiego i warmińsko-mazurskiego, część województwa mazowieckiego. W ramach Programu OLiOC uwzględnione będzie również województwo podkarpackie,

- miasto stołeczne Warszawa przy podziale środków traktowane będzie jak odrębne województwo z uwzględnieniem wskaźników: urbanizacji i ogólnej liczby mieszkańców.

Z otrzymanej puli wojewódzkiej nie mniej niż 90 % środków będzie przekazane do samorządów, a do 10 % środków zostanie w dyspozycji wojewodów.

W 2025 roku, po uchwaleniu pierwszego Programu OLiOC przez Radę Ministrów i dokonaniu przeniesień wydatków pomiędzy częściami budżetu państwa w zakresie środków, o których mowa w art. 155 ust. 2 pkt 3 ustawy, wojewodowie oraz samorzady planują zadania określone w załączniku nr 1 do Programu OLiOC możliwe do realizacji do końca roku 2025.

Wojewodowie przekazują ze swojej puli środki dla samorządów, po dokonaniu merytorycznej i finansowej analizy wniosków samorządów zawierających m.in. kosztorys i harmonogram realizacji zadania, przy zapewnieniu wykorzystania środków finansowych na jego realizację do końca roku 2025.

Pierwsze dotacje zostaną przekazane samorządom nie później niż do dnia 30 września 2025 r.

Jednocześnie w 2025 roku organy i podmioty OLiOC jako dysponenty planują środki finansowe w swoich częściach budżetowych na zadania określone w załączniku nr 1 do Programu OLiOC w ramach prac nad ustawą budżetową na 2026 rok, zgodnie z wyliczonymi szacunkami.

Zgodnie z ustawą środki będące w dyspozycji właściwych dysponentów przeznacza się na finansowanie lub dofinansowanie organów i podmiotów ochrony ludności w zakresie realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej, w szczególności na:

- tworzenie i utrzymanie zasobów ochrony ludności, w tym rozwój krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego oraz ochotniczych straży pożarnych i innych podmiotów ochrony ludności,
- zakup i modernizację sprzętu teleinformatycznego oraz zapewniającego funkcjonalność systemów wykrywania zagrożeń oraz ostrzegania i alarmowania ludności o zagrożeniach,
- budowę, utrzymanie lub doposażenie baz magazynowych zapewniających utrzymanie łańcucha dostaw usług niezbędnych do realizowania zadań ochrony ludności i obrony cywilnej w czasie wystąpienia zagrożeń dla ludności i w sytuacjach kryzysowych dla administracji publicznej,
- przygotowanie dokumentacji technicznej lub przeprowadzenie modernizacji, remontów lub inwestycji w infrastrukturę przeznaczoną do realizacji zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, w tym budowli ochronnych,
- szkolenia i edukację.

Ww. zadania będą mogły realizować organy i podmioty ochrony ludności, o których mowa w Rozdziale 3 i 4 ustawy.

Zakres powyższych zadań, jak również szczegóły zadań opisanych i wskazanych w załączniku nr 1 do Programu OLiOC stanowią zakres kosztów kwalifikowalnych objętych dofinansowaniem.

Terminy realizacji zadań z zakresu OLiOC:

- ⇒ Powołanie Rządowego Zespołu Ochrony Ludności.
  - Termin: Pierwsze posiedzenie Zespołu odbyło się w dniu 31 stycznia 2025 roku.
- ⇒ Opracowanie i przedstawienie do uzgodnienia i opiniowania pierwszego Programu OLiOC.
  - Termin: do dnia 23 marca 2025 roku.
- ⇒ Przedłożenie uzgodnionego wniosku ministra właściwego do spraw wewnętrznych i Ministra Obrony Narodowej do ministra właściwego do spraw finansów publicznych w sprawie przeniesienia wydatków zaplanowanych w dziale „obrona narodowa” między częściami budżetu państwa.
  - Termin: 60 dni od dnia zatwierdzenia pierwszego Programu OLiOC.
- ⇒ Szkolenie organów ochrony ludności.
  - Termin: w ciągu 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy. Pierwsze szkolenia Akademia Pożarnicza rozpoczęła w dniu 10 lutego 2025 roku. Do tej pory odbyło się 18 edycji kursów z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej dla poziomu powiatowego.
- ⇒ Utworzenie/uruchomienie Centralnej Ewidencji Zasobów Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej (Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji upoważnił Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej).
  - W terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.
- ⇒ Utworzenie/uruchomienie Centralnej Ewidencji Obiektów Zbiorowej Ochrony „OZO” (Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej).
  - W terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.
- ⇒ Utworzenie/uruchomienie Ewidencji Obrony Cywilnej (Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji).
  - W terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.
- ⇒ Przygotowanie sprawozdania z wykonania ustawy.
  - Pierwsze sprawozdanie Rada Ministrów przedstawia Sejmowi i Senatowi do dnia 30 kwietnia 2026 roku,
  - następne sprawozdania – co 2 lata do dnia 30 kwietnia danego roku.

- ⇒ Opracowanie przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej, w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, strategii rozwoju jednostek ochrony przeciwpożarowej (pierwsza strategia w terminie 12 miesięcy od dnia przyjęcia pierwszego Programu OLiOC, następne strategie są opracowywane – w terminie 6 miesięcy od dnia przyjęcia kolejnych Programów OLiOC).
- ⇒ Analizowanie przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej, nie rzadziej niż raz na 2 lata, a w razie uzasadnionej potrzeby częściej, strategii rozwoju jednostek ochrony przeciwpożarowej w odniesieniu do strategii bezpieczeństwa społeczności lokalnych, specyfiki poszczególnych województw, w szczególności w zakresie współpracy transgranicznej i bezpieczeństwa granic oraz w odniesieniu do celów strategii bezpieczeństwa narodowego.

Zadania priorytetowe w zakresie OLiOC w 2025 roku to:

- budowa i remonty obiektów zbiorowej ochrony ze szczególnym uwzględnieniem obszarów z Programu „Tarcza Wschód”,
- tworzenie i uzupełnianie zapasów magazynowych OLiOC,
- opracowanie i dostarczenie do każdego gospodarstwa domowego w Polsce poradnika kryzysowego,
- przeprowadzenie szkoleń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej dla wskazanych w ustawie organów ochrony ludności w Polsce,
- stworzenie systemu Ewidencji Obrony Cywilnej,
- stworzenie systemu Centralnej Ewidencji Zasobów Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej,
- stworzenie systemu Ewidencji Obiektów Zbiorowej Ochrony,
- rozbudowa bazy medycznej na cele ochrony ludności i obrony cywilnej (w latach 2025–2026 przewiduje się także przegląd szpitali mogących wypełniać potrzeby ochronne dla personelu medycznego i pacjentów, z możliwością ich rozbudowy w celu nieprzerwanego funkcjonowania bloków operacyjnych, OIOM-u, Szpitalnych Oddziałów Ratunkowych i pionu diagnostycznego).

Wojewoda przekazuje dotacje celowe z budżetu państwa (art. 154 ust. 5 ustawy) jednostce samorządu terytorialnego na finansowanie albo dofinansowanie **zadań własnych** z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej (procentowy udział dotacji celowej w kosztach realizowanego zadania reguluje zawarta umowa. Wartość dotacji celowej może wynosić do 100 % kosztów zadania) – art. 154 ust. 6 ustawy.

Zgodnie z art. 154 ust. 4 ustawy, na finansowanie zadań **zleconych z zakresu administracji rządowej** z obszarów ochrony ludności i obrony cywilnej, jednostki samorządu terytorialnego

otrzymują z budżetu państwa dotacje celowe w wysokości zapewniającej realizację tych zadań. Jednostki samorządu terytorialnego, w ramach ustawy, będą realizowały następujące zadania zlecone:

- tworzenie i utrzymywanie zasobów ochrony ludności przeznaczonych do realizacji zadań ochrony ludności (art. 33 ust. 5 ustawy),
- utrzymanie elementów systemów wykrywania zagrożeń oraz powiadamiania, ostrzegania i alarmowania o zagrożeniach (art. 70 ust. 3 ustawy),
- dokonywanie bieżącego przeglądu w celu wytypowania obiektów budowlanych, które mogą zostać uznane za obiekty zbiorowej ochrony (art. 91 ust. 10 ustawy),
- budowa i przebudowa budowli ochronnej, organizowanie miejsc doraźnego schronienia, remont i utrzymanie obiektów zbiorowej ochrony, dostosowywanie obiektów do wymagań i warunków technicznych (art. 106 ust. 5 ustawy),
- wnioskowanie o nadanie przydziałów mobilizacyjnych obrony cywilnej (art. 135 ust. 9 ustawy).

Zasady otrzymywania i rozliczania dotacji celowych określa ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

W 2026 roku środki, o których mowa w art. 155 ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy, znajdujące się w budżetach dysponentów są wydatkowane zgodnie z limitami zaplanowanymi w ustawie budżetowej na 2026 rok.

W 2026 roku środki w wysokości 0,15 % PKB, o których mowa w art. 155 ust. 2 pkt 3 ustawy, zostają podzielone szczegółowo według kryteriów opisanych powyżej.

Wojewodowie przekazują ze swojej puli środki dla samorządów, po dokonaniu merytorycznej i finansowej analizy wniosków samorządów zawierających m.in. kosztorys i harmonogram realizacji zadania, przy zapewnieniu wykorzystania środków finansowych na jego realizację do końca roku 2026.

W 2026 roku dotacje powinny być przekazane samorządom nie później niż do dnia 31 marca 2026 r.

Uwaga! Wszystkie przyznane w danym roku środki muszą być wydatkowane i rozliczone do dnia 31 grudnia danego roku budżetowego.

Inne źródła finansowania (art. 157 ustawy):

Spółki z udziałem Skarbu Państwa, spółki z udziałem jednostek samorządu terytorialnego i spółki z udziałem państwowych osób prawnych mogą przeznaczać corocznie na wpłatę na Fundusz Modernizacji Bezpieczeństwa Publicznego i Ochrony Ludności do 0,3 % zysków

netto za rok poprzedni w rozumieniu ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2023 r. poz. 120, z późn. zm.) lub międzynarodowego standardu rachunkowości stosowanego przez daną spółkę. Wielkość zgromadzonych środków będzie znana dopiero po zakończeniu roku budżetowego.

Poszczególni dysponenci mogą pozyskiwać środki finansowe z innych źródeł, m.in. funduszy unijnych (w tym regionalnych i krajowych programów operacyjnych), Funduszu Bezpieczeństwa i Obronności, na dofinansowanie realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej, zgodnie z obowiązującymi przepisami i zasadami w tym zakresie.

7. Informacja o kontynuacji realizacji zadań po 2026 roku

Zadania realizowane i finansowane na podstawie niniejszego Programu OLiOC, które ze swej istoty mają charakter wieloletni, będą przedmiotem wnikliwej analizy podczas prac nad projektem Programu OLiOC na lata 2027–2030. Jeżeli w wyniku tej analizy, po uwzględnieniu aspektów merytorycznych, organizacyjnych i finansowych oraz ocenie stopnia i jakości realizacji, zostanie potwierdzona celowość dalszego finansowania danego przedsięwzięcia – będzie ono w pierwszej kolejności rekomendowane do uwzględnienia w kolejnej edycji Programu. Takie podejście powinno zapewnić ciągłość finansowania i racjonalność poniesionych, na podstawie niniejszego Programu OLiOC, wydatków. W oczywisty sposób, poprawność analizy dokonanej przez autorów projektu kolejnej edycji Programu OLiOC będzie podlegała ocenie i weryfikacji w trakcie procesu uzgadniania i opiniowania projektu Programu OLiOC na lata 2027–2030.

Zadania w poszczególnych obszarach mogą być realizowane w najbliższych latach, w zależności od wyników z procesów inwentaryzacji, analizy zagrożeń i realizacji Programu OLiOC w latach 2025–2026.

W przypadku zadań o charakterze inwestycyjnym w ramach poszczególnych obszarów, m.in. związanych z budową budowli ochronnych, będą realizowane zgodnie z przyjętym harmonogramem. Środki finansowe na te zadania powinny być zabezpieczane zgodnie z planowanym kosztorysem i harmonogramem oraz powinny mieć zapewnione finansowanie w kolejnych edycjach Programu OLiOC celem ich kontynuacji i skutecznej realizacji.

W 2025 roku działania powinny być ukierunkowane na opracowanie analiz, ekspertyz, sporządzenie dokumentacji budowlanej i realizację remontów i napraw budowli ochronnych. Przedmiotowe działania powinny być kontynuowane w 2026 roku.

Wszystkie zadania ujęte w obszarach wymienionych w Programie OLiOC będą realizowane zgodnie z przyjętym harmonogramem. Zadania związane z utrzymaniem bieżącym w celu zapewnienia ciągłości usług lub dostaw oraz funkcjonowania m.in. systemów

informatycznych, ewidencji i baz magazynowych powinny mieć zapewnione finansowanie w kolejnych edycjach Programu OLiOC.

